

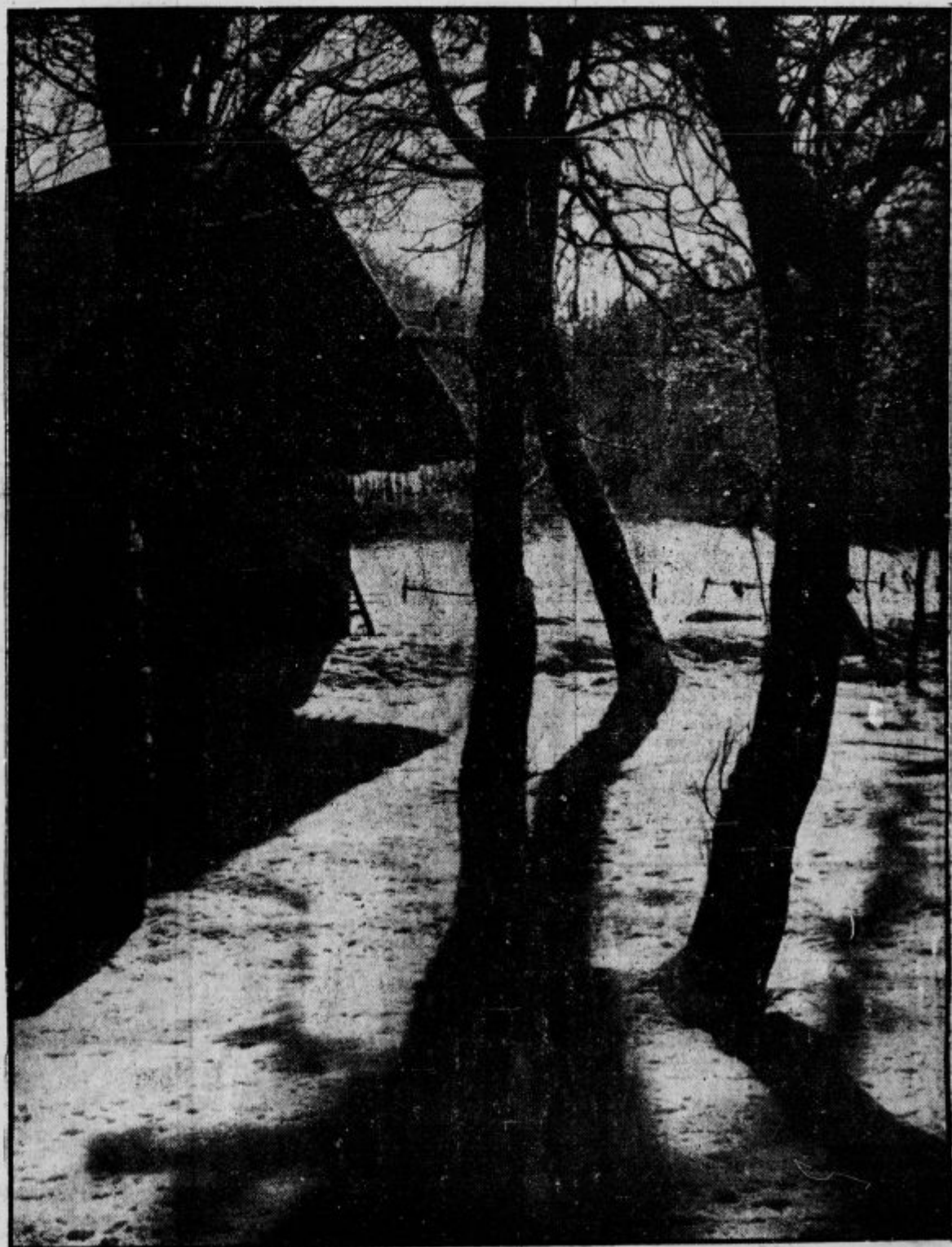
Spedizione in abbonamento postale
Poština plačana v gotovini

Cena L 0.50

Domoljub

V Ljubljani 11. februarja 1942-XX

55 - Štev. 7

Vse belo!
Dol je bel in breg,
pod nogo škriplje
trdi sneg,
uboge ptičice zmr-
zujejo . . .

RAZGLAD PO SVETU

Vojna poročila

Afriško bojišče. Čete Osi so pretekli teden nadaljevale s preganjanjem nasprotnika in so prodrele že precej proti vzhodu, zakaj znano mesto Derna je že za njimi. Bojna letala so razkropila angleške oddelke zahodno od Tobruka.

Brez oddiha je italijansko in nemško letalstvo napadalo z uspehom znani, zelo utrjeni angleški otok v Sredozemlju, Malto.

Angleška letala so metala rušilne bombe v okolici Palerma in zadela neki vlak brez posebne škode. Protiletalska obramba je takoj posegla v boj; eno angleško letalo je strmoglavilo v morje, drugo je padlo na zemljo, štiri pa so odletela.

Italijanska patrola torpednih letal je napadla močno spremljani sovražni konvoj ob obali Tobruka in je navzlic silovitemu protiletalskemu ognju zadela neko ladjo in jo vžgala. Italijanska letala so se vrnila na svoje oporišče z enim mrtvim in nekaterimi ranjenimi med posadko. Do konca januarja je bilo v Afriki zaplenjenih ali uničenih 1220 angleških avtomobilskih voz. Po zadnjih vesteh so Italijani že zasedli Ain el Gazalo in Gialo.

Rusko bojišče. Kljub ledenim in snežnim viharjem se nadaljujejo veliki boji na ruskem bojišču z vsjo srditostjo in to od visokega severa tja na jug do Azovskega oziroma Črnega morja.

Zivahno delovanje vsega orožja in patrol je bilo na finskih odseku. Posebej naj bo omenjeno, da so finske letalske sile napadle ruske železniške in avtomobilske prevoze. Med drugimi so zažgale na murmanski železnici vlak s 40 vagoni in v bližini te proge 15 tovornih avtomobilov.

Po poročilu nemškega vrhovnega poveljstva so nemške čete pri Leningradu doslej zavrnile že 123 ruskih napadov. Rusom je mnogo vojakov zmrznilo.

Na srednjem odseku zahodnega bojišča so nemška letala zadnje dni učinkovito obstreljevala zbirajoče se ruske čete in njihove oskrbovalne oddelke. Po nemških uradnih podatkih so zažgala ali uničila 350 letal, 6 topov in dva tanka.

Hudi boji so severovzhodno od Kurska. S krajevnim protinapadom so Nemci ujeli 294 Rusov in precej orožja. V borbi proti sovjetskimi letalskim silam, proti katerim so nastopala tudi italijanska letala, je bilo v enem dnevu 38 sovražnih letal sestreljenih ali uničenih na tleh. Bojna letala so v noči na 5. februar povzročila požar v napravah neke letalske tovarne v Voronežu ter so z bombami zadela tovarno avtomobilov v Gorkiju.

Po nemških poročilih so imeli Rusi pri ofenzivi pri krimski Feodoziji izredno velike

izgube in ljudi in orožju. Nemško letalstvo je zadnje dni napadlo zbirališča ruskih čet in kolon na pohodu, kakor tudi ruske utrjene položaje na polotoku Kerč.

Nemško časopisje trdi, da Stalin z veliko sovjetsko zimsko ofenzivo ni dosegel drugega kot ogromne izgube na ljudeh in potrebščinah, ne da bi pri tem dosegel kakšen resnično važen uspeh.

Bojišče na Tihem oceanu. Na Tihem morju imajo Japonci ofenzivni postopek v svojih rokah. Velika angleška trdnjava Singapur je trdno v japonskih kleščah in neprenehoma napadana in bombardirana po japonskih zračnih silah. Strokovnjaki menijo, da se je na Singapur že pričel splošni napad. Pri napadu na pomorsko oporišče Surabaja na otoku Javi je bilo uničenih 85 ameriških bombnikov. Popolnoma je bilo uničeno tudi letališče v Rangunju, glavnemu mestu Birme. Ob obali Jave so dosegli Japonci pomembno zmago. Potopili so dve nizozemski križarki, eno pa hudo poškodovali. V tej letalski in pomorski bitki je bila po japonskih poročilih nizozemska mornarica skoraj popolnoma uničena.

Še nekaj novic

Padec Hongkonga — uspeh »samurajcev«.

Uspehe japonskih sil v napadih na sovražna oporišča je pripisati tudi uporabi plavačev »samurajcev«. Listi so objavili nekatere podrobnosti o akciji sumarajcev v odseku Hongkonga. Nekaj japonskih edinc, ki so prišli iz Cowloona, je bilo od trdnjave oddaljenih okrog 1000 m po morju. Tedaj so uporabili plavače sumarajce. Dober japonski sumarajec nadaljuje staro japonsko slavo, zna plavati in se boriti v borbi in drži meč in puško ter streliško nad vodo. Ko je padel mrak, so japonski vojaki dobili ukaz, naj gredo pod vodo. Več sto dobro opremljenih mož se je takoj odpravilo v tišini proti sovražnikovim minkskim poljem. Vsakdo je vedel, kje so mine razpostavljene in se je usmeril proti določnemu objektu. Plavači so nadaljevali pot proti otoku Hongkongu, kjer ni bilo tako hude obalne obrambe.

Medtem je dospel do kopnega japonski čoln, ki je preplul neopažen morsk ožino med Cowloonom in Hongkongom. Plavači so pritrtili na vseh minah, ki so jih srečali, električne žice, in v čolnu, ki je dospel na kopno, je bil aparat, s katerim so se zvezale vse žice, ki so bile pritrjene na minah. Z majhnim pritiskom na vzvod je celotno minksko polje zletelo v zrak. Eksplozija je bila tako silna, da je posadka mislila, da je samo oporišče zletelo v zrak. Branilci Hongkonga so izgubili glavo, ko so po eksploziji videli na stotine japonskih

Indii, ki so se pomikale iz Cowloona proti Hongkongu. Napad se je pričel in trdnjava je bila zavzeta in s tem je bila zabeležena ena izmed največjih zmag v zgodovini japonske vojske.

Italija v Sredozemlju. je naslov članka, ki ga je pred kratkim objavil zagrebški ilirvatski narod. List piše, da je v dosedanji borbi Italija imela kar se da važno vlogo v Sredozemlju s tem, da je stražila najvažnejše pomorske poti in vezala nasprotnikove mornariške sile, da se niso mogle odpraviti na druga morja.

Veliko posestvo barona Rotschilda v Franciji je zadel nedavno zaplenjeni odlok francoskega poljedelskega ministrstva. Posestvo je veliko 700 ha in besedilo uradne zaplenbe pravi, da bodo na tem posestvu zaposlili predvsem brezposelne. Zidovski baron Rotschild je Francijo zapustil v juniju 1940 in so njegova druga posestva in umetniške zbirke zaplenili še tedaj, ko so mu odvzeli francosko državljanstvo.

Svobodno madžarsko pristanišče. Kakor je mnogim znano, gre madžarska zunanja trgovina deloma po Donavi, deloma pa tudi preko Jadranskega in Egejskega morja. Madžarska si je že dolgo želela lastnega pristanišča ob Adriji. Lani so se začela z Italijo tozadevna pogajanja in bil končno dosežen sporazum, po katerem dobi svobodna pristaniška madžarska družba v najem nekaj skladišč v reškem pristanišču, italijanska družba pa bo imela v budimpeštanskem obdonavskem pristanišču na razpolago primerna zemljišča.

Najnovejši podatki o veroizpovedih v Nemčiji se nanašajo na staro državno ozemlje z vključitvijo avstrijskega in sudetskega ozemlja. Nemških ljudskih šol je po teh podatkih 57.000 s približno 200.000 razredi, ki jih obiskuje 8 milijonov šolskih otrok. Med njimi je po verski pripadnosti protestantov 4.450.000, rimskih-katoličanov 3.602.000, ostale prištevajo drugim veram. Od 200.000 učiteljev je 100.000 protestantov in okrog 80.000 katoličanov. Tu pa niso všete nove nemške pokrajine na vzhodu.

KRATKE

Z vsega sveta

Nemški igralci so gostovali od 8. jan. do 8. febr. v španski Barceloni.

Veliki snežni plazovi so se odrgali te dni v srednji Švici; plaz je zadel tudi neko hišo in je v nji 9 oseb našlo smrt.

Nojažni klubovci z velikimi krajci je prepovedalo svojim obiskovalcem vodstvo rimske opere. **Japonci imajo med vsemi narodi na svetu najbolj zdravo srce,** dokazuje strokovnjak nekega japonskega zavoda.

Cepilo proti vsem vrstam ozelbin je iznašel nedavno danski zdravnik dr. Sigurd Nielsen.

Slovaška vlada je izdala zakonsko odredbo, s katero lahko v sedanjem vojnem času vnovič pokliče v službo vse državne upokojenice.

Ker so prišle iz Nemčije velike količine živil, so na Finskem s 1. februarjem zvišali obrok hrane.

1000 delniških družb, ki imajo 100 milijonov pezet glavnice, je sedaj v Španiji.

Za skoraj 86% se je podražil tekem enega leta bombaž v ameriških Združenih državah.

S trgovino se bavi v Italiji 11, v Nemčiji 12, na Nizozemskem 17% vsega prebivalstva.

Vse domače zaloge krompirja so morali v Švici prijaviti, da se zagotovi pravilna razdelitev krompirja med prebivalstvo.

Oblačilne nakaznice so uvedli s 1. februarjem tudi na Japonskem. Imajo za eno leto po 100 točk. Za moško obleko je treba na primer 30 točk.

Velike jate ptic-selivk, ki so letele proti severu, so videli te dni nad Jeruzalemom, kar je menda znamenje za zgodnjo pomlad.

Za državnega predsednika Šilske republike je bil izvoljen demokratični kandidat Juan Ris.

Pri nekem švedskem trgovcu je policija pred kratkim zaplenila nič manj kot pet in pol tone najboljših kave, ki jo je hotel mož prodajati po verižniških cenah.

750.000 žrncev je v severnoameriški vojski. Prve vaje za protiletalsko obrambo so imeli te dni v švedski prestolnici; sodelovalo je več tisoč ljudi.

Ne odlašajte, ampak takoj se naročite na drugo polovico .Slovenčeve knjižnice!

Le še nekaj tednov imate časa — to je do izida prve knjige druge polovice naše zbirke, prelepe povesti, ki jo je spisal JANEZ JALEN

Naročila sprejemajo vsi naši zastopniki po farah, vse naše podružnice, kakor tudi uprava »Slovenčeve knjižnice«
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6

OVČAR MARKO

Vodnik naših dni

Tretji prvi petek velikih vsenarodnih pobožnosti je za nami. Kdor je ta petek šel v cerkve, je videl v jutranjih urah, ponekod pa vse dopoldne čudovite prizore goreče pobožnosti v zadoščevanju presv. Sreč Jezusovemu. Ponekod so se duhovniki pri obhajanju morali izmenjavati, tako dolgo so trajala obhajila. Tisoči in tisoči in če vzamemo vse cerkve po naši deželi, potem desetisoči in desetisoči so pristopali k mizam, kjer jim je bil podeljen kruh življenja.

Prepričani smo, da tudi oni, ki niso mogli ali niso hoteli prejeti sv. obhajila, pa ki so opazovali ta petek to veliko vneto tisočev in desetisočev Slovencev, niso mogli in ne bi mogli drugega, kakor v vsej svoji malovernosti, kljub vsemu, častiti največje katoliške skrivnost, versko resnico o obhajilu, ki iz vseh vernikov dela eno samo telo. Da bi mogla ta skrivnost ganiti pri prihodnjem prvem petku vse one, ki se teh vsenarodnih pobožnosti še ne udeležujejo!

Prvi petki — so čas prav za vse, zlasti za one, ki vero zametavajo, da iz svojih skrivališč, čeprav v svojem uporu preklinjajo Boga, spoznajo prihod Kristusa v čista usta, v goreča srca, med ogromno večino našega naroda.

Pa tudi oni, ki so boječi in radi strahu, ki ga jim je vcepilo morda okolje, družba v kateri žive, ne izpovedujejo svoje vere, ker se boje, da ne bi bili iz družbe izločeni, ker bolj ljubeje slavo ljudi, kakor slavo božjo — naj se osro te prve petke, na tisoče in desetisoče svojih sorojakov, da bodo videli, da je njihov strah brez pomena, da je njihovo mesto

tam, kjer ogromna večina naroda išče svoje rešitve in kjer je bo tudi našla — po poti resnice in pravice, po kateri nas vodi Vodnik vseh časov in Gospod vseh narodov.

Prvi petek v februarju je bil vdan izraz našega naroda presv. Sreč Jezusovemu, ki v svoji moči more utrditi vsakega mladeža in z božjo pomočjo spreobrniti vsakega neverneža.

Kakšna mogočna množica ljudi bi to bila, če bi se slovesnost prvega petka opravila za ves narod na enem samem kraju! Desetisoči in desetisoči bi šli v stotisoče, kajti čudovita poročila pravijo, da se je v gotovih župnijah odzvalo tudi dve tretjini vseh faranov. To je čudovito katoliško pričevanje našega naroda ne glede na čas, ne glede na kakršnekoli ovire, ne glede na to, da je treba živeti tudi domove in da vsi naenkrat ne morejo v cerkev. Kakšen vzpodbuden primer v današnjem času, ko se svet zvija v svojih lastnih zablodah, je vzgled našega naroda v teh pobožnostih!

Ali nismo upravičeni vzklikati še danes, da bodo te vsenarodne pobožnosti, ki so največje in najpomembnejše, katere je naš narod kdaj doživljal, z zlatimi črkami zapisane v naši zgodovini, zapisane z lepimi besedami, ki bodo orisale vse gorečnost ljudi, vse njihove peirtrovalnost, vse njihovo dobro voljo, vse pripravljenost pobiljati sebe in svoje okolje, tako, kot to želi božje Sreč, ki naj spozna vrednost nas vseh za svoje usmiljenje. Pa ne bo samo to zapisano v zgodovini našega naroda; zapisane bodo tudi številke, ki bodo povedale, da se je v posameznih farah udeležilo teh pobožnosti toliko in toliko ljudi. Vse te številke skupaj bodo povedale ono številko naroda, zaradi katere Bog nas ni za-

vrgel, kakor se je to zgodilo s Sodomo in Gomoro. — Vse te številke bodo v ponos in vzpodbudo zanamcem, da bodo pogumno vztrajali na poti prave katoliške vere!

Ali razumejo vsi pripravljajni odbori, zakaj je treba zbirati številke o pobožnosti? Ali razumejo, da je dejansko ta pobožnost, čeprav opravljena po posameznih farah, v resnici velikanska manifestacija, po številu udeležencev močnejša od vseh kongresov, ki bo dala pečat vsemu narodu sedaj in v njegovi bodočnosti. Če bomo v svojih zavestih pravilno vrednotili te številke, tedaj bomo zasnovani za vedno, za vsa bodočnost. Zasnovani bodo hočeš nočeš tudi oni, ki bodo kljub temu še preklinjali Boga in se s pestmi bili po bolečih sencih, ker jih bo svetloba, ki jo kličejo oni, ki pobožnost opravljajo, nad vsakega in vse, slepila.

Vsak prvi petek se polnijo naše cerkve po vsej naši pokrajini. Človeški potoki vro — ponekod stotine, drugod tisoči, skupaj desetisoči in desetisoči, se zgrinjajo po Kruhu življenja v množico žena, mož, deklet, fantov in otrok, ki se v odkritem bratstvu, brez orožja, brez krikov ureja v strnjeno edinico, katere korakajo te prve petke proti Kristusu, kamor jih čene teženje po Luči.

Prvi petki so velika zadostitev večine naroda za vse one, ki se upirajo teženju, da bi se vrgli v hudournik Kristusove krvi, za vse neodločne, žalostne, sovražne, ki se krčevito oprijemajo predsodkov, ki se Kristusove krvi izogibajo pod raznimi pretvezami, zaradi raznih človeških sočb, grešne ljubezni, imetja, ki so si ga po krivem pridobili itd.

In vendar ni greha, da se ne bi odpustili!

Ves narod te v prvih petkih izpričuje, pa tudi zahteva, zahteva, ker želi, da bi ga pri življenju obdržalo edine, kar ga more obdržati, to je resnica in pravica, ki jo nas uči in jo nam daje Gospod.

Strnimo vrste v prvih petkih, ki so naš kažipot!

KLEČEČA

V milanski stolnici, dopoldne, proti enajsti. Sladkost in spokoj, ki jima ni enakega, me objameta, ko se vzpnem po cerkvenih stopnicah v polni sončni luči, ko pustim za seboj ščemečo svetlobo, mrgolečo gnečo vrveče množice, rumeno-rdeči tramvajski in avtomobilski hrup, breme svojih opravil in nevrčnosti, pa se potopim v somrak kamnitega gozda.

Težka vrata za menoj so se zaprla, mir je z menoj.

Se vedno pristoji cerkvam pravica zatočišča, v duhovnem pomenu. V trenutku, po položim nogo na posvečena tla in pomočim konico prsta v blagoslovljeno vodo v kopolniku, se mi zazdi, da sem rešena: mir božji me obda. Radost nad rešenjem mi preneka terkrat tako široko prepolni srce, da si domišljam, kako prihajam po pradavnih krvavih poteh, kot brezupen ubežnik v starih časih, ki se je gonje svojih preganjačev ubranil, kadar ga je od njih ločil cerkveni ali samostanski prag. Vse krog mene je mrakobno, zadržano, spokojno, na široko ovjito v senco in molk. Vse me zamamlja in dviga obenem. V vonju po kadilu, ki je še vedno razlit, čeprav so bogoslužna opravila že končana, diham kot v oblaku, ki me prikriva zlemu v meni. Vzpon stebrov, veličastni lučaj lokov, večno negibnih in večno v poletu, pozabljam, da imam dvojce nog, ki jima je usojeno tlačiti zemljo: govore mi, da je bila človeku v onih prvih dneh, ko je bil še čist in Bogu bližji, dana posebna sreča: imel je krila.

Skoraj zapuščena je bila stolnica to dopoldne, proti enajsti: podobna svetlišču, ki ga gledamo v sanjah. Tu in tam so v mrakobni

trepetali plamenčki. Ob vsakem koraku sem poslušala bobnenje tišine pod razsežnimi oboki: najveličastnejša muzika. Ob enem zadnjih stebrov desne ladje sem obstala. Z ramo naslonjena na stebel sem se zmedla v svojih mislih, zazdelo se mi je, da me je nekdo poklical, toda ne z besedo. Obrnila sem glavo, in na tleh, nekaj korakov od sebe, sem zagledala klečečo ženo.

Prav za prav ni klečala: sključila je hrbet, da so se ji komolci dotikali tal, glavo je sklanjala dol med zaprte pesti. Pred njo je na bleščečem marmorju ležal razsut šop vijoličastih nagljev: padel je tja v trenutku, ko je molila, cvetovi so ji bržčas spozleli z rok v brezredu.

Obrnjena je bila proti stranskemu oltarju, ki je kazal star kamnit relief Matere božje z Detetom. Ona pa ni čutila mrzlega marmorja, ki se je nanj oprla. Obležena je bila kot so danes obležene strojepiske, molila pa je kot spokornica iz časov svete Katarine. Bržčas je molila zase, za mater morda, za ljubega, da bi odvrnila smrtno nesrečo, zadobila morda odpustanje smrtnega greha, se potolažila od pregrenkih bridkosti. V skoraj prazni katedrali se je vse (tako vsaj se je zdela mojim očem) razgledalo proti njej. Podobe in barve na steklenih oknih, rozete in nazobčani marmorni nadzidki. Svetniki in Marije, oltarji in bežeči loki so oživel ob tem bitju, tako zelo zatopljenem v lastno dramo, da sem začutila, kako v meni odmevajo utripi krvi, ki se je njej ob siloviti molitvi vrtinčila v srcu in grlu.

Mar je bilo to iskreno? Svetnice so se bčale, nune so bdele, še vedno bde v molitvi, za zveličanje živih in mrtvih in onih, ki se bodo za smrt rodili. Njihove molitve so bile,

še vedno so vzvišene nad samoljubjem. Ta žena pa je molila le zase, morda za nekoga, ki ji je bil zelo ljub: zatorej prejkone zase. Naj je bila izprosenka molitev še tako velika, vsekdar se je na eno samo bitje med drugimi brezštevilnimi omejila: nekaj let, malo ljubezni, malo veselja, malo solza, ničnost spričo vesoljstva, migljanje kresnice spričo večnosti. In vendar je bilo trpljenje tega nemega krika takšno, takšna čednost te vere, da ji je vsak kamen tam okrog odgovarjal.

Rada bi se z roko dotaknila njene rame, ji zašepetala nežno, ljubeznivo besedo.

Pa nisem vedela za njeno zlo. Nihče prav nič ne ve o njem, ki stopa ob njem. V tej nevednosti se križa življenje; in umiramo osamljeni. Če bi jo bila vprašala: »Za koga tako vneto moliš?« bi me pogledala brez besede.

V tem je po ladij previdno prihajal in se bližal duhovnik, s tistim posebnim duhovniškim korakom, ki se, čeprav pod usnjenimi podplati, zdi pritajen. Visok, s prelatskim obrazom, kamor je bilo na poseben način vtisnjeno znamenje modrosti in samoobvladanja, se je zdel, kot bi bral svoj brevir; v resnici pa je ogledoval klečečo: morda v bojzani, da bi jo videl, kako bo v omedlevici otrpnila na tlak.

Nenadno se je s prav isto silovitostjo, ki je prej z njo vrgla tja svoje cvetove in trpljenje, dvignila in se pokrivala. V trenutku, ko je to storila, je polno poudarila svoje lepo, prožno telo, in obraz, ves ena sama bledica, brez pročta in brez pogleda. In izgubila se je za stebrom.

Se je trepetala v zraku tenja njene molitve: občutek vročine, podoben toploti, ki trepeče nad krajem, koder so pravkar pogasili požar.

(Ada Negri, Le Sorelle.)

Kaj je NOVEGA

d V dnevih od 7. do 16. februarja je prepo- vedano po vsej pokrajini gibanje prebivalstva od 17.30 (5.50 pop.) do 6.30 zjutraj. Trgovine in ljudska zabavišča se zapirajo ob 17 (5 pop.).

d Oni, ki nameravajo kupiti ali vzeti v na- jem kmetijska posestva na Kočevskem, morajo na posebnih vzorcih predložiti prijave pri okr. načelnih v Novem mestu in Črnomlju in v ura- dišč kmetijskega zavoda za nepremičnine »Emona« v Ljubljani, Ulica 3. maja 14.

d Imenovanje županov in občinskih svetov. Pristojna oblast je izdala uredbi, s katero bo postopoma izročila upravo občin imenovanim županom (podestatom). Ti bodo izpolnjevali na- lože, ki so pripadale dosedanjim županom, ob- člinskim svetom in odborom. Imenovani bodo tu- di občinski svetniki in tajniki ter natančno do- ločeno njih delo.

d Podrazitev tobaka, cigar in cigaret. — Drobno razrezan tobak: savski od 110 na 160 lir, ekstra od 150 na 220 lir, prvovrstni za pipo od 75 na 100 lir, drugovrstni za pipo od 55 na 75 lir kilogram. — Cigare: viržinke od 160 na 200 lir, portorike od 130 na 180 lir, kratke do- mače od 80 na 100 lir kg. — Cigarete: neretva od 240 na 320 lir, morava od 200 na 260 lir, zeta od 180 na 220 lir, ibar od 160 na 180 lir in drava od 130 na 150 lir kg. — Tobakov ekstrakt: v posodah po 5 kg od 2.50 na 3 lire in v pa- licah od 1.90 na 2.40 lire.

d Smučarsko polje prav posebne vrste. V netlejo 1. februarja in na Svečnico so goriški smučarji odkrili novo smučarsko progo, ki je res prav svojevrstna. Z žično železnico so se dvignili na svetogorski vrh, s katerega so se potem po široki cesti, ki pelje tja gor, smučali v dolino. Ker je bilo okrog 15 cm lepega pršiča, je bila smuka zlasti do prevajkega sedla prav udobna in letna. Nekatere navdušene smučarje je tako zadržala, da so se večkrat peljali v vzpenjačo na vrh in se potem smučali nizdol. Svojev- rstna smučarska proga je nudila toliko užitka, da se niso ustrašili niti znatnih stroškov, kajti prevoz z vzpenjačo velja 6 lir za osebo in 2 liri za smučke.

Smučanje prepovedano!

Do novega odloka je na celotnem ozemlju Ljubljanske pokrajine oblastveno prepovedano vsa- ko civilno smučanje.

d Zlato poroko sta obhajala Jožef in Ama- lija Čefarini. Oba še čvrsta in krepka, sta pri- peljala s seboj 34 svojih potomcev. Oba sta pri- stopila med sv. mašo k mizi Gospodovi in z nji- ma vse hčere in vnuki — sinovi so vsi pri vo- jakih. Vzgojila sta 9 otrok; od teh je še 7 živih in dobro proskrbljenih. G. župnik Vinko Vodo- pivce je imel primeren nagovor, ob koncu ka- terega sta oba slišenja glasno objubila, da si bosta v času, ki jim ga ljubi Bog da še živeti, zvesta v ljubezni do smrti.

d Podpore za rojstva in poroke. V letu 1941 je bilo v Italiji podeljenih 412.000 podpor za rojstvo v znesku 105 milijonov lir in 70.000 nagrad novoročencem, ki so znesle nad 40 milijonov lir.

d Hud mrz je povzročil veliko škodo tudi med divjačino. Srnjad, ki se hrani največ z listjem, in ki ga mora pozimi odkopavati izpod snega, letos ni mogla priti do hrane, ker je bil sneg zmrznjen. Sestradena in onemogla žival je legla pod zasneženo smreko ali se stisnila k debli gola drveva in tako čakala svojega konca.

Do izida »Ovčarja Marka«, katero knji- go je spisal Janez Jalen, imate še čas, da se naročite na drugo polovico »Slovenčeve knjižnice« in s tem pridobite pravico, da bo- ste prelepo knjigo »Veliki beli molk« dobili za 5 lir, ko bo sicer za nenaročnike stala 20 lir.

d Precej močan potres so čutili po nekate- rih italijanskih krajih v noči od onega četrtka na petek. Škote potres ni prizadejal, pač pa je vzbudil mnogo vznemirjenja med prebiva- ltvom.

d Omejitve obsega listov. Zaradi štednje s papirjem je ministrstvo za ljudsko kulturo od- redilo, da se morajo začeti od 1. februarja skrajšati obsegi periodičnih listov. Listi, ki so doslej imeli po 16 strani, bodo zmanjšali svoj obseg na 12 strani, listi z dosedanjimi 12 stran- mi pa bodo zmanjšali obseg na 8. Vsaj tedniki in drugi podobni listi, ki izhajajo v velikosti dnevnikov, pa bodo morali zmanjšati obseg od 8 na 6 strani, odnosno od 6 na 4 strani. Tisti dnevniki in podobni časopisi, ki imajo poseben barvan ovitek n. pr. ilustrirani tedniki, pa bodo smeli izhajati s tem ovitkom le toliko časa, dokler imajo takšen tiskarski papir še na zalogi, toda najdlje do 1. marca letos. Cene in oblika časopisov pa se brezizjemno ne smejo spremeniti.

d Beneški slikar Marcel Coccon Saba je kakih 20 svojih slikarskih del razstavil v trža- ški Galeriji. Umetnik je zaslovel že v svoji mladosti. V mestu vzbuja s sodanjo razstavo veliko zanimanje.

d V Bistri pri Vrhnikih je pogorela velika Galetova žaga. Škodo cenijo strokovnjaki na en milijon lir.

† Jože Gostinčar

Na svojem skromnem domu v Vižmarjih je večraj podlegel daljši bolezni veteran slovenskih krščanskih delavcev in bivši minister ter več- kratni poslanec Jože Gostinčar v visoki starosti 82 let.

Jože Gostinčar je bil samonikel človek, moč- brez teoretične šolske izobrazbe, ki pa se je s svojo vztrajnostjo, ukažljivostjo in delavnostjo povzpelo do visokih mest in položajev, v katerih je zmerom pokazal svojo nadarjenost in sposob- nost. Življenje ga je vrglo med delavske vrste in kot tak, skromen in neznan delavec se je med prvimi oklenil pokojnega dr. Janeza Ev. Kreka, ko je ta začel polagati temelje organizaciji slo- venskih krščanskih delavcev proti koncu pretek- legega stoletja. Gostinčar je bil eden najzvestej- ših Krekovih učencev, ki se je pri svojem učitelju izobraževal ne samo v vprašanih svojega stanu, temveč je pri njem dobival tudi široke polje o kulturi, izobrazbi in o največji vrednosti, ki je pokojnika določila, o nesebičnem žrtvovanju in ne- odjenljivi delavnosti. Iz Krekovega kroga je Go- stinčar rastele polagoma kot samostojno misleč mož, ki se je ves posvetil boju za delavske pravice. Kmalu je vstopil tudi v politično življenje, in sicer leta 1907 kot državnozborni poslanec za logaški okraj. Po svetovni vojni je bil član narodnega predstavništva v Ljubljani, leta 1919 pa je postal tudi minister za socialno politiko. Leta 1920 je bil izvoljen v ustavotvorno skupšči- no, pozneje pa ni več kandidiral, temveč se je posvečal zgolj krščanskim delavskim organizaci- jam in mnogokrat napisal tehtne članke o teh vprašanih v slovensko časopisje. Gostinčar je bil naši javnosti znan tudi po tem, da je v dunaj- skem parlamentu med vojno govoril 14 ur za slovensko vseučilišče.

Pokojnik se je rodil 17. marca 1860 na Be- ričevem pri Dolu pri Ljubljani. Izučil se je si- tarske obrti v Ljubljani, bil pozneje paznik in mojster v predilnici, potem pa poduradnik Za- družne zveze. Leta 1894 je bil med prvimi člani dr. Krekove delavske organizacije. Po vojni, ko se je umaknil iz političnega življenja, je živel na svojem malem domu v Vižmarjih.

Bog naj mu plača vsa dobra dela! Njegovim preostalom pa naše sožalje!

d Med spanjem je padel s postelje in se ubil. V Milanu je bival in živel sam zase 60 letni me- hanik Julijo Tagliabue. Imel je majhno sobico, v kateri je imel majhno pečico, gašperčka. Ne- kega jutra pa je nekdo iz hiše slišal stokanje, prihajajoče iz mehanikove sobice. S silo je od- pri vrata in zagledal nesrečnika v zadnjih zdi- hlahih, ležečega na tleh v ozkem prostoru med posteljo in pečico. Očitno je izlo, Ja je mož med spanjem padel s postelje in se pri tem mo- čno pobil, da je izgubil zavest. Ker se je do- tikal peči, se je še močno opekel. Zdravnik, ki

je nesrečnika prišel pogledat, je bil mnenja, da je mož zaradi rane in opeklin ter zaradi slabe- ga srca podlegel poškodbam.

d Nesreča za nesrečo. Na poledenem plo- čniku je padla in si zlomila nogo 46-letna ci- ganka Neža Brajdich iz St. Jerneja. — Težak hlood je padel na nogo in jo zlomil 49-letni po- sestnikovi ženi Franciški Žoran iz Gaberja pri Brusnicah.

d Nagrad- za rojstvo dvojčkov. Visoki ko- misar je iz Ducejevega sklada podelil ob roj- stvu dvojčkov nagrade temle staršem: zakon- cema Pevcu Matiji in Jeri iz Gor. Doma 32, obč. Skocjan, 800 lir; Pollaku Matevžu in Stefaniji iz Sostrega 51, občina Dobrunje, 600 lir; Ilcu Ivanu in Ceciliji iz Novega mesta 600 lir; Anžicu Antonu in Jožefi iz Bizovika 85, občina Dobru- nje, 600 lir.

d Nad 7 milijon obrtnih podjetij je zdaj v Italiji. Severni del kraljevine je v pogledu obrtnosti najnaprednejši predel.

d Nesrečni padeč. 60 letni kmet Anton Re- mec, doma v oseški fari na Vipavskem, je pred dvema mesecema padel pri svojem domačem delu z lestve na cementna tla. Pri tem si je nalomil rebra in trikrat zlomil desno roko. Po dolgotrajnem, trpečem zdravljenju doma in v bolnišnici se mu je začela rana gnojiti in so mu morali roko odrezati. Zdaj je v hudih bolečinah umrl. Bil je invalid iz zadnje vojne. Naj počiva dobri mož v miru!

d Požar so imeli ono soboto na Proseku na dvonadstropni hiši. Ogenj je zanetil iskra, ki jo je burja prinesla iz sosednega dimnika. Na- glo se je razširil, pomagan od vetra ter ogražal sosedne zgradbe, toda nagel nastop tržaških ga- silcev ga je hitro premagal. Istega dne so trža- ški gasilci nastopili še pri petih manjših požarih, od tega pri treh v mestu, dva pa sta na- stala v barkovljanskem grmčevju.

d Cerkev so okradli. V goriško župno cer- kev sv. Roka so v eni zadnjih noči vdrli zlo- činski tatovi in iz nekega oltarja odnesli sveče. Bili so pregnani. Cerkovnik je slišal šum, ki je prihajal iz svetlišča in šel pogledat, preden je pa prišel v cerkev, so bogoskrunski tatovi po- begnili. V teku par mesecev so tatovi že drugič obiskali to predmestno goriško župno cerkev. Pri prvem zločestnem pohodu so ukradli več le- pih vaz, ki so krasile oltarje.

d Ne sekajte murv! Ker se je v zadnjem času zelo razpaslo sekanje še zdravih murv, ki se je v zadnjem času zelo razpaslo sekanje še zdravih murv, ki so še sposobne roditi, je proti temu ostro nastopila Pokrajinska kmetijska zve- za in izdala zgornje naročilo. S sekanjem še plodnih murv se namreč škoduje gospodarstvu.

d Pod sv. tomiškim vrhom so neznanzi zli- kovci odnesli kmetu Antonu Cerincu v Gabr- jah iz kurnika 16 kokoši in enega petelina.

d Pod snegom. V noči od 29. na 30. januar je pobelil vsa goriško sončno deželo ob brhki hčerki planin rahel, nekoliko mokrotren sneg. Sneg je prinesel jug od morske strani. Doživeli smo redkost, da je goriško mesto in njegova ravan pokrita s prlično 8 cm debelo snežno odejo, v predelih ob soških izvirih pod Maigar- tom in Rombonom pa ni snežilo. Tudi ob mors- kem obrežju je ponekod ostalo kopno, medtem ko se je njegovo skalovito zaledje precej na debelo odejo z belo odejo.

d Nad 80.000 pregl-dov je izvršil v 11 let- nem boju zoper jetiko ljubljanski protituber- kulozni oddelek.

d Svojega zadnjega bivšega župana so 18. januarja izgubili v sistianski občini. Pokojni Josip Žužek, ki je v 65. letu izdihnil svojo bla- go dušo, je bil v celem okolihu znana in spo- štovana osebnost. Umril je nanagloma ter je njegova smrt globoko pretresla svoje in vse številne prijatelje in znance. K večjemu po- čitku so ga spremile množice domačinov in so- sedov naslednji terek. Kljub siloviti mrzi bur- ji je prišlo k pogrebu ogromno ljudi, da so spremili svojega zadnjega župana na zadnji poti. Dva duhovnika sta vodila pogreb, za krsto pa so nosili veliko krasnih vencev. Bodi ohran- jen plemenitemu možu trajen spomin, pre- ostalim naše globoko sožalje!

Ni zadosti, da uganke rešite le zase. Re- šitve je treba poslati listu! Do 15. t. m. imate še čas, da rešite nagradno uganke v »Sloven- čevem koledarju«. Stotine nagrad Vas čakaj!

Pri sosedih

s Slovenskemu rojaku Mariču Francu se je 3. januarja rodil v srbskem Valjevu sinko. Odbor kolonije je bil sklenil, da novorojenku botruje vsa kolonija in v njenem imenu sta bila za botra blagajnik kolonije Jakob Gospodarič in žena vodo kolonije Hermina Kristan. Tudi je novi Slovenček dobil primerno umetniško izdelano diplomu, podpisano od vseh botrov in botric.

s Enkratna podpora za državne uslužbenec v Srbiji. Belgrajski ministrski svet je sklenil dati vsem državnim uslužbenecem, upokojencem in invalidom ter beguncem, ki so nastavljeni v državni službi enkratno podporo v višini 800—1200 dinarjev, ta podpora se ravna po tem, ali so poročni, samci ali imajo otroke. Izredna podpora se izplačuje le onim, ki imajo manj kot 6000 din mesečne plače, in za one, ki nimajo postranskih služb in nobenega premoženja.

s Nove odredbe za rejo svinj na Hrvaškem. Zajednica za promet z živino in izdelki je izdala navodilo, po katerem smejo v bodoče kupovati prašičke za rejo samo oni, ki imajo lastno koruzo. Zato v bodoče ne bodo dobili prašičev oni gospodarji, ki imajo premalo koruze, pa jo šele potem naknadno zahtevajo. Kmetiskim gospodarjem bodo pustili poleg koruze, potrebne za prehrano ljudi, še koruzo, ki je potrebna za rejo svinj. Meščani pa bodo lahko redili prašiče samo, če imajo koruzo lastnega pridelka.

s Uradne ure po vseh hrvaških državnih uradih so vsak delavnik od 8 do pol 3 popoldne. Ob sobotah od 8—14. Ob nedeljah pa je samo dežurna služba od 9—10.

s Nesreče v Mariboru. V neki mariborski tovarni je delavcu Matiji Božiču zmečkalo prste na roki. — 25-letnemu Jakobu Oplotniku je stroj porabil obe roki ter ju zmečkalo. — Na cesti je padel 50-letni mariborski gostilničar Mileta ter si zlomil nogo v hlenku. — 54-letni delavec v falksi elektrarni Lovrenc Kocjančič je padel ter si zlomil nogo v stegnu. — Pri mariborski železniški postaji je železničar Anton Brlek šel čez tيره ter pri tem tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo v levem hlenku.

s V hrvaško državno službo so sprejeti: profesor Anton Knap iz Celja. Postavljen je za profesorja na klasični gimnaziji v Hrvaških Karlov-

eih. Za prof. na drž. realni gimnaziji v Trebinju je imenovana Nada Finžgar. V zunanje ministrstvo je sprejeta Nada Leskovšek; na državno bolnišnico v Pakrac pa je prestavljen iz bolnišnice v Vrapču dr. Franjo Pestotnik.

s Srbski ministrski predsednik je izdal na-redbno št. 2, s katero je prevzel sam osebno poveljstvo nad vsemi oboroženimi silami, s katerimi razpolaga srbska vlada.

s 40.000 kg perutnine je dala na trg zagrebška občina. Perutnino so prodajali po 70 kun kilogram.

s Savski led razbijajo z dinamitom na hrvaškem ozemlju. Sava je zamrznila in nove vode se razliva čez zaledenelo reko ter preti nevarnost poplave. Tudi v Belgradu je te dni Sava povsem zamrznila.

Kdor nam je kdaj sporočil, da ni prejel »Slovenčevega koledarja«, pa ga je kasneje dobil, naj nam tudi to sporoči, da ga je prejel, da ne bomo delali nepotrebnih reklamacij!

s Za potovanje v Belgrad ali iz njega je za vsakogar, ki je nastanjen v Srbiji, potrebno posebno dovoljenje, je predpisala mestna občina belgrajska.

s Draginjske razrede so uvedli na Hrvaškem. Kot mesta, kjer je draginja večja, bodo smatrali Zagreb in vse kraje, kjer je sedež okrajnega glavarstva. V višji draginjski razred je prišel tudi Zemun z bližnjimi okolici.

s Na medicinskem vseučiliškem oddelku v Belgradu so bi te dni potrjeni za doktorje vsa zdravilstva: Dušan Možina iz Brjij pri Ribembergu, Marinka Brvar iz Maribora in Božan Tavčar iz Ljubljane.

s Osemdeset sodobnih prostorov za bolnike bo imela nova bolnišnica v Šabcu, ki bo ena najmodernejših v Srbiji.

s Par nesreč. Pri smučanju si je zlomil nogo 8 letni šolar Bogdan Volavšek v Mariboru. — Pri padcu si je zlomil več reber 62 letni delavec Martin Polič iz Pesnice. — Pri drči je

Le malo truda je treba, da rešite nagradno uganko v »Slovenčevem koledarju«. Rešitve pošljite! Ena od stotin nagrad je lahko Vaša!

spodrsnilo delavcu 40 letnemu Antonu Likozarju na Svinji planini na Gorenjskem. Hlod je udaril Likozarja in ga hudo poškodoval. — Ko so se konji splašili, je padel pod voz v Velikovicu 56 letni prevoznik piva Franc Vaukan in si zlomil desnico.

s Nove velike zaloge lignita (premoga) so odkrili blizu hrvaške Petrinje. Dnevni izkop bo lahko dosegel 90 ton. Računajo, da bi utegnili biti 700.000 kub. metrov izvrstnega premoga. Z izkopavanjem so že začeli.

s Stalne zdravnice so dobila vsa belgrajska dnevna zavetišča, katerih skrb bo samo zdravje poverjenih jim otrok.

s Srbski zavod za žito v Banatu je odredil, da je vsak pridelovalec dolžan oddati družbi Agraria od tiste količine pšenice, ki mu je bila dovoljena za lastno uporabo, po 75 kg od vsakega družinskega člana.

s Razdelitev kamniškega okraja. To okrožje je zdaj razdeljeno takole: Kamnik z občinami Kamniška Bistrica in Sepe pri Kamniku, Motnik z občinama Smartno pri Tuhinju, Zgorajni Tuhinj, Homec z občino Mengeš, Lukovica z občinama Krašnja in Lukovica, Vodice z občino Komenda, Dol z občino Ihan, Vino in Podgorico, Domžale z občinama Dob in Črnuče ter Litija z občinama Smartno pri Litiji, Trebeljevo in Kresnice. Na sedežih okrajev stanovske oblasti bo v bodoče deloval stanovski (civilni) uradnik in pred njim se bodo lahko sklepale civilne poroke.

s M-d prvim dejanjem igre »Djida«, ki jo je vodil, je umrl v belgrajskem gledališču slavni srbski gledališki igralec Dušan Radenković.

Haggardova povest »Dekle z biseri«, ki ste jo toliko želeli, bo izšla v »Slovenčevi knjižnici« čez nekaj tednov.

ŠKRAPČEVI

(Dalje.)

Malo pred njima so šle tri druge tovarišice in ob tolmunu je bila že kopica fantov iz domače in sosednje vasi. Fantje so šli k vodnemu zrcalu gledat bodoče neveste, dekleta pa svoje bodoče žene, čeprav vedo, da ne bo vse tako res, kakor bo pokazala voda v tolmunu.

Vaški vedež Starijak je bil med njimi. On je tolmač, ki ume svoj posel prav dobro. Ob strani tolmuna so bile klopiče, kamor so perice čez dan odlagale očiščeno perilo meščanov. Nocoj poseda tod mladina, polna pričakovanja, kaj poreče vedež. Kraj vodice kuri Starijak ogenj, za katerega je nanesel čez dan suhljadi in polna. Skrivnostno topi zdaj svinec; zdaj vosek, kakor kdo odloči. Raztopljenega vlije v mrzlo vodo. Samo oni, komur prerokuje, sme stati ob Starijaku, ki radovednežu skrivnosti njegove bodočnosti šepeta na uho.

Na vodi leže podobne senc...

Zobrovemu Tonetu se prikaže »križ«. Starijak prišepce: »Tone, smrt kaže v vaši družini. Strahoma je čakal tekom leta. Pričakal je smrt najmlajše sestrice. Umrla je za škrlatinko.

Pavlinov Jaka ugleda na vodi »dolg vlak«. »O, Jaka! Potovanje!« je zatrieval Starijak.

Ni bilo dolgo za tem. Pričetek vojne je spravil njega in še marsikega na orožne vaje. Gotovo: peljal se je z vlakom.

Počasi pridejo vsi na vrsto, tudi Nana. Vedež dvakrat kane voska na vodo. Na tolmunovi gladini se napravijo tri znamenja: »križ«, »srce«, »krona«. Starijak ji pošepce: »Nana! Smrt! ljubezen, poroko dočakaš in vse to kmalu!

Razšli so se, premišljuječ, kaj jim je povedal Starijak, ki se je zasukal v kožuh ter

odšel domov. Denarni možniček in tobačni vivček proroka sta bila polna.

Tinka je šla z Nana — z roko v roki — brž po poti proti domu po zmrzlem snegu. Bilo ji je nekoliko strah in večkrat sta se ozrli zaradi cvilečih in šumečih glasov lastnih korakov.

Zdaleč sta zagledali razsvetljeno okno Škrabčeve hiše. Prav tam se je svitilo, kjer je spal Tine. Nana je čudno spreletelo. Tesno ji je bilo pri srcu. Klonila je z glavo in pospešila korak šepetajoč: »Kaj neki je doma?«

V strahu je prišla z dvorišča v kuhinjo. Mati je kuhala šentjanžve rože. Razburjeno je pripovedovala: »Potem ko si odšla k tolmunu, sem hitela gledat v kokošnjak, kaj pomeni nenavaden kurji krik. Ni bilo nič posebnega. Ob Tinetovem oknu pa sem začula glasno hropenje in dušljiv kašelj. Saj veš, da je bil Tine že več dni hudo prehlajen, vendar je v hlevu opravljal delo kot navadno. Šla sem ga pogledat. Prosil je mrzlih obkladkov za glavo in čudno utripajoče srce. Dala sem mu jih. Bolezen se mu je ponoči poslabšala. Proti kašlju mu kuham žajbelj na mleku. Gotovo se ga loteva pljučnica. V prsih ga zbada. Vročina se mu je zvišala.«

Minuli so božični dnevi in predpustni čas. Spravljen z Bogom je hlapec Tine res umrl. Domače je potro. Izgubili so vestnega služabnika. Take zvestobe ne poplača svet.

Zgledalo je, da se bosta v tem letu na Škrabčevini menjavala žalost in veselje, zakaj Nana se je zaročila s Smrekarjevim Nacetom, ki je bil oproščen vojaške službe.

In še to se je zgodilo: Nastala vojna pa je poklicala vojake služiti oba, v domovini živeča sinova Škrabčeva, Tilna in Damijana, ki se je malo prej poročil s stanovsko tovarišico Manico. Nekaj mesecev niso vedeli za Tilna. Tudi o Damijanu ni bilo glasu. Kolika skrb je zadela njune domače, posebno starše. Minil je tretji mesec vojne. Damijan je pisal iz dalinega ujetništva — iz Nürendorfa. Dasi je bila novica grenka, jih je vendar potolažila, češ: bo

že prišel, samo da je med živimi! Po preteku enega meseca je dobil očle brzokavko: »Pridem domov, Tilen.«

Jesenski pih je podil po vrtu odpadlo listje. Sonce je utihnilo za sivim Krimom. Zadnji niogovi prameni so s strahom božali napol odmrli listje.

Izza ovinka gori na vasi pribrenči zaprt avtomobil. Otročad je tekla iz hiš gledat. Avto je zavil proti Škrabčevim. Sofer odpre vrata in izstopi. Potrka na vežna vrata: »Pridite pomagat, da prenesemo v hišo vašega gospoda Tilna!«

Nana prihiti iz hiše in v nenavadnih občutkih da Tilnu v pozdrav roko ter steče po Janeza.

Takoj so opazili, da ima Tilen le eno nogo. »Padel sem s ponesrečenim zrakoplovom. Tako sem izgubil desno nogo. Dolgo sem ležal v bolnišnici. Zeni še nisem sporočil. Prosim obvestite jo rajši vi!«

Prenesli so Tilna v izbo in ga položili na posteljo. Rana še ni bila zaceljena.

V srca domačih so bile vsekane nove globoke rane. »Precej let živim na tej zemlji.« de oče vse str. »Tudi dokaj hudega sem skusil. Ali žalost, ki nas je zdaj doletela, je grenka nad vse.« Povesil je glavo in umolknil. Jok ostalih je prenapolnil sobo...

Druge dopoldne je Tilna v postelji našla žena. Obveščena o grozni novici, ni mogla govoriti.

Tilen je dejal: »Ko sem ležal v bolnišnici, sem bral neko knjigo. V dnevnik sem prepisal iz nje naslednje: »Prepričan sem, da prihaja težka preizkušnja nad slehernega človeka. Nikomur ne bo prizanehan. Vse se mora prečistiti. Ostalo bo, kar je vredno življenja. Nova moč se bo razodela. Razdelile se bodo družine in zamajali rodovi. Sin bo vstal proti očetu, mati proti hčeri, dokler se nazadnje ne najdejo tisti, ki bodo stebri novega življenja.«

KONEC.

Zabavi in pouku

Najboljša priprava za šport

Ljudje, ki dan za dnem opravljajo lažja in težja telesna dela, postanejo močni in razviti; tisti pa, ki hodijo v šole in se pozneje posvetijo uradniškim poklicem, ostanejo telesno šibkejši. Tudi če se zredijo, s tem še ni rečeno, da so močni in odporni. Včasih lahko že na pogled ločimo ljudi po poklicih: kmetje, kovači in dvorjari so navadno mišičasti, krojači, brivci in pisarniški uradniki pa so suhi in slabše razviti. V telesni vzgoji poznamo pravilo, ki pravi: opravek oblikuje organe. To pravilo nam potrjujejo izkušnje, ki jih opazujemo dan za dnem. Ljudje, ki delajo in telovadijo, dobijo z leti močne roke in močna ramena, pri drugih pa, ki vršijo svoj poklic le s peresom (uradniki), iglo (krojači) ali govornom (učitelji), nimajo tiste moči, s katero se ponasajo fantje od fare.

Najmanj priložnosti za telesno okrepitev imajo ljudje, ki so zaposleni v razumniških poklicih. Da ne bi telesno opešali, so začeli gojiti športe in telovadbo. Začeli so torej s telesno vzgojo, ki je nekako nadomestilo za telesno delo. Tudi v šole so vpeljali telovadne ure, da mladina ne bi v rasti zaostajala. Tako je prišlo do tega, da se šolani ljudje krepijo potom športa in telovadbe, ostali pa potom telesnega dela. Skavtskemu pokretu velja zasluga, da je začel s propagando telesnega dela med mestno mladino. Skavti, ki so odhajali na taborenja, so si morali sami urediti taborišča, pospravljati šotore, pripravljati drva in podobno. Navadili so se delati. Tudi med razumništvom so se našli ljudje, ki se niso sramovali dela in so se zaradi zdravja lotili opravkov na vrtu, sadovnjaku, vinogradu in podobno.

Polagoma je zgubilo veljavo pravilo, da je telesno delo le za kmete in delavce. Začetek pa ni bil lahek, ker so se našli tudi ljudje, ki so postrani gledali inteligenta, ki hodi okrog hiše s sekuro in lopato. Pred leti sem doživel v Belgradu tole zgodbo. Kupil sem nekaj metrov drv in sem jih z veseljem cepil na dvorišču. Mimo je prišel mož, ki me je nagovoril takole: »Gospod, zakaj se mučiš, pusti to meni, za nekaj dinarjev ti bom vse opravil...« Razložil sem mu, da mi ne gre za tiste dinarje, temveč da imam veselje z delom. »Tudi jaz se moram krepiti,« sem dodal. Mož pa me je po strani gledal. Morda sem se mu »smilil«, morda pa me je imel za skopuha.

Tudi v Ljubljani poznam nekaj razumnikov, ki skrbijo za svojo telesno krepitve z rednim delom. Gotovo je, da so nekateri s poklicnimi opravki tako zaposleni, da nimajo časa za krepilno telesno udejstvovanje. Na drugi strani pa moramo pozdraviti tiste, ki v prostem času radi pokažejo, da imajo veselje z delom. S tem ni rečeno, da je šport odveč. Šport je brez dvoma koristen, ker vzgaja mladino k borbenosti in podjetnosti, ne gre pa podcenjevati domače delo in ga prepuščati starem in uslužbenecem.

Telesno delo je zlasti koristno kot priprava za šport. Poznam zdravnika, ki je prepovedal služkinji nositi premož, češ to je edina možnost, da se krepim in pripravim za smučanje. Tisti, ki hoče v športu doseči boljše uspehe, se mora pripravljati s krepilnimi vajami. Če ima veselje z delom, mu lahko zagotovimo, da je cepljenje drv ali prenašanje premož po stopnicah prav tako krepilno kot so krepilne gimnastične vaje. Kdor dela, bo v športu hitreje napredoval, pripravljale vaje pa bo lahko skrajšal samo na najvažnejše. Od pravih in človekoljubnih športnikov pričakujemo, da ne bodo razkazovali svojih moči le na tekmah in športnih igriščih, pač pa tudi doma, če je potrebno ali ne. Zlasti prikupni so primeri, kjer

športniki prevzamejo doma vsa težja dela, posebno pa tista, ki so za ženske neprimerana.

Telesna vzgoja je namenjena v prvi vrsti mladini. Iz tega sledi, da je prav, da nudimo tudi mladini dovolj priložnosti za telesno delo. Stvar dobre vzgoje je, da otroci radi telovadijo, da pa tudi radi delajo. V delu naj se krepijo, v športnih igrah pa razvedrijo. Moramo pa skrbeti, da doraščajoči mladini ne nalagamo pretežkih del, ker bi tako več škodovali kot koristili. Tudi je važno, da navdušujemo mladino le za opravke na svežem zraku. Če bodo dobili naši razumniki in meščani več veselja do dela, bomo dosegli dvoje: pri nas se bo ukoreninilo načelo, da je delo nekaj častnega, ljudje pa bodo bolj močni, zdravi in odporni.

O smehu

Ali vam je znana tajnost načina zdravega in zadovoljnega življenja? Smejte se in bodite vedno dobre volje!

Dr. Edward Podolsky je nedavno v časopisu priporočal smeh za ohranitev zdravja, ker isti pospešuje prebavo. Dokazano je, da se pri smejanju tvori v ustih več sline, kar pomaga prebavi v želodecu; zaeno vam smeh veča delovanje jeter in trebušne slinavke.

Ko se smejete, dvigate kroženje in dotok krvi v možgane za ojačenje istih. Resničen ali prisrčen smeh vam bo poživil ves vaš telesni stroj in okreplil vaše živce. Tako s tem tudi dovajate več zraka v pljuča in krvi v arce ter žile. Bodite torej dobre volje in smejte se radi!

Zdrav človek potrebuje pri običajni hrani vsak dan deset do petnajst gramov kuhinjske soli. Pri nekaterih boleznih se ta količina mora zmanjšati kvečjemu na dva do tri grame dnevno.

Živali, ki menjajo barvo

Najbrž ni nikogar, ki bi ne poznal kameleona, to je živali, ki menja ob vsaki priložnosti svojo barvo. Toda, kdor je slišal o tej živali in o njenih barvah, pa jo je videl v naravi, je brez dvoma ostal razočaran. Kameleoni, ki jih gojijo pri nas, res niso kaka posebnost. Drugače je z onimi, ki žive v svojem kraljestvu v zlati prostosti. Tu se človek prepriča, da najbrž ni bitja, ki bi moglo tako naglo menjavati barvo, kot ta čudovita žival. Nekdaj so mislili, da menja barvo kameleon po potrebi, to je, če mu preti nevarnost. Zdaj se zdi, da so svojo sodbo menjali in pravijo, da menja žival barvo z ozirom na lakoto, žejo, jezo, strah itd. Poleg tega je dokazano, da taka menjava barv prav dobro služi živali, da se skrrije svojim sovražnikom.

Kameleon ima nešteto možnosti spreminjati barvo. Zdaj je njegova barva umazanorumenena, zdaj črna, potem svetlo zelena, olivna, vijoličasta, oranžno rumena, svetlorumena, zelena, temno-rjava itd. Včasih se združijo kar po več barv, da se zdi, kot bi bila žival pisana na najrazličnejše načine. Na osnovni barvi se menjavajo temnozeleno, vijoličasto, belkasto, zelenkasto pege in pike v določnem redu. Na suhih grmih je kameleon temnosiv, s svetlejšimi pegami in temnejšimi progami; na temnem kamenju na soncu je skoraj enakomerno črn; na rjavorumenem pesku in med suhim listjem je barva rumenkasta. Često se zgodi, da nimata nitj dva kameleona, ki sta sicer na istem kraju, enake barve.

Barva zavisi tudi od svetlobe. Če denemo kameleona v temno škattjo, postane skoraj bel, to je, brezbarven. Če ga izpostavimo soncu, se pred našimi očmi začne spreminjati njegova barva. V nekaj trenutkih je temne barve, skoraj črn. Če brezbarvnemu kameleonu svetloba obseva je eno stran, postane ta v hipu temna, druga pa delj časa svetla.

Kaj omogoča kameleonu tako naglo menjavanje barve? V svoji koži nosi več slojev močno razvejanih stanic, ki so polne raznih zrnatih barvil. Ta zrna se včasih združijo, včasih potujejo

v izrastke stanic. Če so zrna zbrana skupaj, je barva živali svetla, če so zrna v izrastkih stanic, je žival temnejše barve. Različnosti barv zavisi od načina, kako se raznobarna zrna vežejo in družijo.

Pa ni samo pri kameleonu menjava barv mogoča. V naravi poznamo več vrst živali, ki imajo slične lastnosti. Nekatero kobilice, nekateri kušarji, ki so sorodniki kameleonom, da, celo med ribami najdemo take, ki menjavajo barvo in jo prilagodijo okolici. Tudi pri teh povzročajo menjavanje barve barvilna zrnca (rdeča, modra, rumena, črna ali kako drugače barvana), ki se na različne načine vežejo in družijo. Strah, toplota, vznemirjenje, lakota imajo pri tem gotovo svoje prste vmes. Barva se menjava po okolju, v katerem živi riba, to pa le, če riba gleda, kajli slepe ribe ne menjavajo barve.

Kajne, koliko čudovitih vprašanj nam nudi narava? Vprašanj, na katera niti znanstveniki ne vedo vedno pravega odgovora.

Izselitev pred 2000 leti

Neki atenski list opozarja na pripovedovanje starega Herodota, po katerem je Temistokles leta 480. pred našim štetjem dal izprazniti Atene, ko so se perzijske čete po predoru pri Termopilah bližale temu mestu. Medtem ko je pripravljal znamenito pomorsko bitko pri Salaminu, kjer je uničil perzijske brodogve, je odredil, da so ženske, otroci in stari ljudje Atene zapustili, pozneje pa tudi sužnji, ker se je bal, da bi mogli ti sovražniku pomagati.

Slovenski pregovori o gradu

Ako je sila na vanjščini, je pravica na gradu. Bolje je vzeti fanta pod kap kakor vdovca v grad.

Glad lomi železen grad. Kdor ni grada videl, se svinjaku čudi. Ko pride uš v grinto, misli, da je prišla v grad.

Krpa grad drži. Lahko izza grada streljati. Obilnost grada ne zida. To mi je grad in pristava. Višji če je grad, večji v njem prebiva tat. Zima in graščina ne prizaneseta.

J. Sašelj.

Za dobro voljo

Lakomni Angleži, Misijonar v Indiji je hotel spreobrniti domačina, pa ga je vprašal: »Ali jo bi hotel priti v nebesa po smrti?« — Domačin je odkimal. — »Zakaj pa ne?« — »Mislim, da v nebesih ne more biti nič kaj posebnega, če ne, bi jih Angleži že zdavnaj zasedli.«

Tolažba. Zid Samuel se je mislil dati krstiti in je šel k rabinu. »Dragi rabin, v drugo vero bom prešel.« — »Človek božji,« se je zgrozil rabin. »Tvoj oče se bo v grobu obrnil, če boš kaj takega storil.« — »Nič ne de,« je odvrnil Samuel. »Čez štirinajst dni se bo dal krstiti tudi moj brat. Takrat se bo oče v grobu že enkrat obrnil in potem bo ležal tako, kakor je prvi.«

Kitajska modrost. Človek cenj pridatek večjima bolj nego to, kar je kupil. — Kdor sam nima dela, ga daje drugim največ. — Najbolje so zaprta vrata, ki jih lahko puščas odprta. — Bodi počasen v objubah, hiter v dejanju. — Kdor gleda igro, vidi več nego igralec sam. — Če stopa pritlikavec po stopnicah navzgor, se mu vidi, da je z vsako stopnico višji. — Le kdor ljudem lahko služi, je vreden, da jim zapoveduje. — Za človeka, ki ima denar, je tudi najmanjši kraj vele mesto. — Človeka ubij in si zapravi svoje življenje; jezi ga do smrti in odideš brez kazni.

Blagoslov demokracije. Poslanec se vozi v vlaku s svojim volivcem invalidom. Razgovorjata se o politiki in slabih časih. Poslanec odpre tobaknico in ponudi invalidu cigareto. Invalid vzame cigareto, si jo prižige in pravi: »Ja, ja! Pred volitvami pa ste me troštali s trafikom.«

Le še nekaj dni imate časa za rešitev uganke v »Slovenčevem koledarju«. Ne pozabite na stotine nagrad, ki so za reševalce razpisane!

Drugo polovico »Slovenčeve knjižnice« bomo začeli z znamenito povestjo Janeza Janca »Ovčar Marko«. Narotite se na drugo polovico »Slovenčeve knjižnice« tako, da boste dobili knjigo lahko po 5 lir.

RADO MURNIK

Matajev Matija

VESELA NOVELA

»I, kaj neki počenja zdaj moj ljubi Andražek?« je ugibal in gledal, kako lega težki dim po zelenem plišu. »Preveč me ima rad prijazen možiček, hehe! Kako ga je gnalo za mano, da bi mi pomagal, nositi cekine! Pa ni bilo nič, he he! Dober človek je, le škoda, da je tak berač! Bog ve, kako se kaj imata z Dimko! Ali ji bo dolgčas po meni, revici! No, pa saj se vidimo kmalu spet na Matajevin! Da mu le ne bi ušla, sprehomalhu, zdaj, ko ve, kje ima Mica svojo trebljenko. Ej ti Mica ti taka! Dobro vem, da si mi še zmerom gorka! Ti pa prinesem kakšen odpustek iz Ljubljane, da ne boš več kuhala jeze. In povabim te tudi na ženitovanje! Oh — kaj neki dela Anka? Hm, šiva pri oknu in prav pridno misli name, he he! Bog ji

Vzel je culo iz mreže in sedel zopet v kot

čaj srečo, da bi me kaj kmalu dobila za moža! Ali bo norela, ko ji prinesem židano ruto iz bele Ljubljane! Ej — pa moja sestra Špeluz! Kar jokala se bo od veselja, ko zagleda svojega preljubega brata! Da ji le ne bo kaj škodovalo in ji preveč udarilo na srce! Rad bi vedel, kakšen je tisti šembran dedec, ki si ga je vzela za zakonskega moža. Hud škric utegne biti, ampak jaz se ga bom bal manj kakor kamen točec!

Iztrak je pepel po preprogi, snel in prepihal žilindrasto cep svoje osmojene čedre, vtaknil ocejeni tulec zovet v luknjo in shranil pipo k mehurju v žep. Soparno je bilo v vozu; Mataj je jel pomalem zehati in kimati. Udobneje se je razleknil po blazinah. Svojo rusko glavo je naslonil na voljni pliš ob steni, položil teška komolca na mehki stranski naslanjaj; dolgi, bosl nogi je iztegnil po domače na onostranski sedež in zaspal.

Niš ga niso motili niti klci, niti piski, niti ropot drdrajčega voza. Prespal je malone vsot pot. Ze se je bližal vlak Ljubljanskemu polju, ko se je Mataju jel nabirati obraz v gube blaženega zadovoljstva: sanjalo se mu je zopet o zali mlinarjevi Anki...

Pražnje oblečen, z velikim šopkom in pisanimi trakovi na prsih je možko sedel v malodolskem mlinu poleg svoje sramežljive neveste. Tudi Anka je bila grozno lepo opravljena; nad vse pa se ji je podajal poročni venec na glavi. Dolga miza je bila vsa pokrita s polnimi krožniki, skledami, posodami in kozarci. Mati mlinarica so v potu svojega obraza prinašali gostom vedno iznova juhe žiste, juhe s kruhom, juhe z rezanci, razne pečenke, štrukljev, potic in ocvrtnih bobov. Kadar so odprli vrata, je prijetno zadušilo po zabeli. Oča mlinar so venomer nalivali svatom, ki so bili vsi židane volje. Pa saj so se lahko veselili in gostili, zakaj stari Zagorjan je bil dal zaklati pitano tele, prašiča in vse piščance. Berač Andraž je čepel pri peči in neprenehoma pel:

Matija Mataj,
roko ji podaj,
odprt vama zda
je zemeljski raj!

Matajev Matija je prijel svojo nevesto za roko in ji povedal na uho: »Preljuba Anka, zbrala si si pa že tako dobrega moža, da si nisi mogla bolj-šega!«

»Oh, pa res!« je vzdihnila Anka in se jeja jokati in si brisati lepe oči.

»Zakaj pa tako malo ješ in čemu se jokaš?« jo je vprašal prijazno.

»Od samega veselja, da sem dobila tebe, Matija!« se je odrezala presrečna Anka.

»No prav, potem se pa le jokaj, kolikor hočeš, he he!« se je nasmehnil Mataj in ji ponudil še svoj veliki robec.

Malto bolj spodaj sta se mastili Čenčanova Urša in Mica Kobacajka.

»Le jej in pij, Mica, da si bolje zapomniš, kdaj je bila moja svatba!« jo je nagovarjal Mataj. »Le nič se ne zatajuj, he he, saj imamo, hvala Bogu, vsega dovolj, ne samo za danes, ampak tudi še za jutri in pojutrišnjem — sliiiš, Mica?«

»Nič se ne boj, ljubi Matijček, saj hitim, kar le morem,« je sladko odgovorila Mica in čudovito naglo obrnala svinjsko rebro; poleg njenega krožnika je ležal že lep kup oglodanih kosti.

»Ali si še kaj jezna zavoljo tiste berivke, he he?«

»O — kako neki! Bog vari! Vse je pozabljeno. Pa saj mi je bilo takoj žal, da sem te žalila. Prenagle jeze sem, veš, Matija, ne zameri mi moje togote, lepo te prosim!«

»Je že dobro, he he, je že dobro!« jo je tolažil Mataj in se zopet obrnil k nevesti.

»Živio Matajev Matija!« so kričali navdušeni svatje. »Živela Anka! Živela ženin in nevesta, jujujuhu!«

Tudi zunaj pred mlinom je bilo vse živo ljudi. Vsak je imel svojo klobaso ali polno fašo v rokah in veselo zaukal, kadar je količkaj utegnil. Godci

Niš ga niso motili niti klci, niti piski, niti ropot drdrajčega voza

so igrali na harmonike in piskali na piščali; na bregu so pokali topiči.

»Neznano je lepoc!« je trobentala Mica. »Take svatbe ni bilo že sto let ali pa nikoli!«

»Samo stepli se nismo še nič!« se so spomnili fantje. Jeli so zabavljati drug drugemu, se pogumno suvali in si metali ocvrte bobbe po glavah.

»Stojte, fantje in možiče!« jim je prigovarjal Matija in jih ljubezljivo razganjal vaaksebi. »Pretepali se pa ne boste že kar zdaj! Potrpite no še malo, saj je že zgodaj! Če ste presiti, pa se vam vendar ni treba takoj mikastiti. Bodite no malo pametni tudi! Veste kaj? Plesat pojdimole!«

»Plesat, plesat!« so vsi navdušeno odobraval Matajev predlog. Čenčanov Janex, ki je bil pravkar iztegnil svojo žuljavo roko, da bi počil zaletavega zaplanskega mladeniča za uho, je z mučno, pa junaka samozatajo zopet spustil pripravljeno desnico in obljubil nasprotniku svečano, da mu postreže pozneje tem izdatneje.

Matajev Matija pa je veselo objokano nevesto prijel za roko in jo vedel pred mlin. Za njima so jo udrl drugi svatje; godci so zaigrali, in pari so

se jeli vrteti po cesti. Andraž Hudopisk se je sukaf z Mico Kobacajko, se rezaf kakor obseden in skakal, da mu je odletavala malha na vse strani. Vse je bilo prav široke volje.

Zdajci pa je pripeketal mlinarjev kozel za Anko. Zameketal je, se vzpel, popadel zeleni venos prestrašene neveste in zbežaf z njim po strmeh obronku. Milo je zajokala Anka, vse je kričalo in mahaloz z rokami. Nejevoljni Matija je naglo stekel za meketačem, toda požrešni kozel je skočil na visoko skalo, nesramno kimal z glavo in vpriču vsch pozobal deviški venec obupane neveste...

»Ljubljana! Južni kolodvor! Ljubljana!«

Taki in enaki klci, loputanje z vrati, glasno govornjenje, kričanje in smejanje, ropot in žvižgi so zbudili Mataja.

»Dobro ste vozili, prijatelji, moram vas hvaliti, Nate za liter vina!«

»Začetkoma moje sanje niso bile še tako na-pačne!« je mrmral in se vzdignil z baršuna. »Pozneje se je pa vse nekam skisalo. Ti presneti kozel! Kaj je bilo treba tebe, da si nam skalil nedožitno veselje! Jaz bi ti že pokazal, kaj se pravi nagajati! Hvala Bogu, da se mi je samo sanjalo in da vse skupaj ni nič res! No — zdaj smo pa v Ljubljani. Naglo je šio, kaj naglo!«

Obul si je škornje, oblekel kamižolo, pobral svoje stvari in zlezal na levi z voza. Mahnil jo je k strojevodji, potegnil svoj robec z denarjem iz žepa, ga odvozil in prijazno nagovoril moža: »Dobro ste vozili, prijatelji, moram vas hvaliti Nate za liter vina!«

»Le pijte ga samič mu je odgovoril oni čemerno.

»Če ste tako možki, pa ne bom dalje silil v vas,« je dejal Mataj in shranil denar. Krenil je okoli šumečega stroja na ploščad in stopal za drugimi proti izhodu.

»Stojte, kje imate vzni listek?« ga je ustavil brkati vratar. »Vozili ste se zastoj, kaj?«

»Kakšen listek? I, saj sem ponujal vozniku donarja, pa ga ni maral!«

Vratar je mignil mimoidočemu možu v modri obleki in s trobentico na konopcu. Ta je odvedel Mataja k blagajnici in povedal gospodu z bleščočimi očali, da se je potnik pripeljal brez listka.

»Saj mi ga ni ponujala živa duša!« se je zagovarjal Mataj pred okencem.

»Odkod ste se pa vozili?« je vprašal gospod iz steklene izpovednice rezko.

»Na koncu jezika mi je, pa ne morem povedati,« je odgovoril osupli Mataj, ki mu je bilo ime Radovljice kakor izbrisano iz spomina.

»Kje ste pa doma? Le hitro, mudi se mlc!«

»Doma sem na Telebanovem, ljubi gospod, in moja sestra Špela tudi, oča so pa tam nekje iznad Škofje Loke —«

»Plačati morate kazen, trojno voznino!«

»Vozil sem se v prvem razredu, gospod! Prosim, da mi boste prav računali.«

»Tako? V prvem razredu? Zakaj si niste naročili kar posebnega vlaka? Kaj mi čenčate vmes! Molčite in plačajte pet kron deset vinarjev, če nečete imeti hudih sitosti!«

»Koliko je pa to grošev?«

»Enainpetdeset!«

»Nadaljev« je prihodnjič!

O gradovih razrušenih, pa tudi o tistih, ki jim je zob časa zaenkrat še prizanesel, pripovedujejo nebroj raznih pripovedk. Običajno opisujejo »strahove« ali vsaj strašne dogodke, ki so se tekom stoletij odigrali tam med čudnim grajskim zidovjem.

Ena izmed pripovedk pričenja takole: »V glavnih, davnih časih je živel v svojem gradu hudobna graščakinja. Grdo je ravnala s svojimi podložniki, okrutno jih je mučila ter kaznovala za najmanjši prestopok. Njeni hlapci in biriči so z ljudstvom ravnali tako grdo, da so se ubogi tlačani že v strahu tresli, če so samo želi ime krvoločne graščakinje.«

Potem pripoveduje pripovedka, kako je slehila kazen za storjene pregrehe in kako se je hudobnica spremenila v dvoglavo kačo. Ta kača prebiva v razvalinah starega gradu. Samo vsakih 10 let se prikaže na beli dan in takrat jo lahko reši nedolžen pastir, ki se tej kači neustrašeno približa, jo poboža, se poroči z njo, nji napravi kakšno drugo delo s tem, da osvobodí zakleto grafico.

Vse to so seveda izmišljene pripovedke. Kako je v resnici s »strahom, tudi graščinskim, nam pove sledeča pripovedka:

V graščini Zagorica je začelo strašiti. Ponoči je odpiralo vrata, je škripalo z zobmi in

Nameril je dva samokresa v prikazen.

premetavalo stole. Graščak se je preselil v mesto. Posle, ki so še ostali, je metalo toliko časa iz postelje, da so zapustili grad. Iz vasi pod gradom so videli ljudje ponoči luči, ki so plesale po oknih in po strehi. Marsikateri predrzen človek je poskusil, da bi se nastanil v gradu, pa je ubežal že prvo noč, ali pa ga sploh ni bilo več na spregled.

Tako je bilo, ko se je neki dan zlomilo poštnemu vozu kolo in je hotel prenočiti ime niten gospod s svojim slugom v gradu.

V vasi ni bilo prostora. Zaradi sejma sv. Mihaela je bila edina vaška krčma prepolna, po drugih hišah pa ni bilo primerne stanovanj. Gospod je rekel: »Me bodo že prenočili v gradu, saj sem v daljnem svaštvu z graščakom.«

»Iz gradu pa ne pridete z stravnimi kostmi, če se sploh še kdaj vrnete,« je trdil in branil gostilničar in za njim vsi sejmariji in vaščani. Toda gospod je hotel lepo sobo, dobro posteljo in se ni bal strahov. Pokazal je dva nabesana samokresa in se napotil v grad.

Ključ od sob sta dobila pri nekdanjem grajskem služabniku na koncu vasi. Tudi služabnik je prigovarjal, naj gospod ne hodi v pogubo. Pa sta vendarle odrinila.

Gospod in sluga polščeta najboljšo sobo v zapuščenem gradu. Sluga pripravi gospodu posteljo in zase pa posteljo na klopi ob peči. Gospod poboži samokresa na mizo, dve sveči gorita. Tako čakata s slugo na strah.

Udari polnoč, odbije dvanajst. Kar se odpro vrata v steni in pošastna prikazen z mahajočim gorečim jezikom prihaja... Sluga skoči — in ni ga več... Prikazen se bliža mizi in grmi: »Jaz sem gospodar tega gradu. Kdo si ti, ki se drzneš v mojo posest.«

Gospoda je spreletel strah in pot mu je stopil na čelo. Vendar naprej oba samokresa v prikazen in pravi: »Sorodnik sem pravega lastnika, ti pa povej, kdo ti je dal pravico, da tod strašiš?«

Ta možakar z »onega sveta« je bil kaj čuden. Videlo se je, da mu ne diši smodnik. Obrnil se je sicer počasi, toda vendar, in je hotel smukniti skozi vrata v steni, gospod pa za njim. Prikazen stopa po dolgem hodniku, gospod za njo. Prikazen zavije okoli ogla, gospod za njo. Naenkrat pa zgine prikazen, gospodu zmanjka tal in pada nekam v globino. Znajde se na kupu opeke, vid pri luči, ki gori na mizi, da je v nekaki kleti in da je v tej kleti šest mož, ki so ga obstopili. Nič prav jim ni všeč ta obisk, ki je »padel z neba« in hitro pokrivajo z vrečami risarije na mizi, orodje in neke stiskalnice.

Gospodu ni nič kaj prijetno pri duši. Samokresa sta mu zletela pri padcu iz rok in pobral ju je mož, ki je igral duha, in se zagovarjal napram drugim: »Nič ne morem zato, če je ta gospod tako tečen, da sili sam v svojo pogubo. Vrniti se ne sme iz gradu, sicer nas ovadi.«

»Le počasi,« ga je ustavil drugi, ki je bil najbrž poglavar te tolpe. »Dovolite gospod: kdo ste in kam greste?«

Ko mu gospod pove, da je sorodnik lastnika gradu in da ga pošilja kralj po važnem opravilu, je vzrojil poglavar nad možem, ki je bil za prikazen:

»Kaj nisem rekel, da pusti tujca pri miru? Zjutraj bi bil odšel in ne bi se brigal za naše skrivališče. Tako imamo pa sitnost. Če ne pride gospod ven, bodo pretaknili grad, če pa pride, nas lahko ovadi.«

Možje so se strnili v gručo in so se potihem prerekali. Po končanem posvetovanju stopi

»Spanje« po igri na karte s hudobcem.

ŽIVELA JE NEKOČ GRAŠČAKINJA

glavar h gospodu in mu pove: »Izpustimo vas, če se zavežete, da ne poveste, kar ste videli, dokler ne dobite pisma od nas. Sicer bi nam bilo zelo neljubo...«

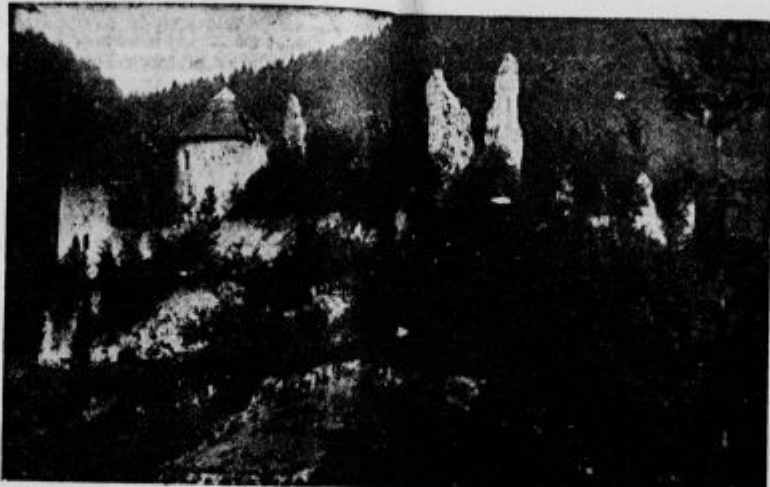
Gospod je obljubil. Na vasi so se že zbirali sejmariji, da gredo v grad. Saj ob dnevu nimaž duhovi nobene oblasti.

Pa pride popotni gospod iz gradu, nekako bled in zaspan, sicer pa zdrav. Ker je sluga že

dovolil, da lahko pove na vsa usta, kaj je videl v grajski kleti. V zavoju pa sta bila dva dragocena samokresa, spomin na prestani strah.

Morda ni na svetu gradu, ki bi bil tako zavil v meglo skrivnosti, resničnih žaloliger in strahot, kakor je rodni grad angleške kraljice Elizabete, grad Glamis na Škotskem.

V tem gradu je leta 1040 Macbeth umoril škotskega kralja Duncana v neki sobi na kou-

Vrh skaline silovile takaj stari grad stoji.

povedal, kako se je bil prikazal strašni duh, je sililo vse z vprašanji v gospoda. On pa je odpovedal najprej službo bojazljivcu, ki ga je pustil v nevarnosti; ni pa povedal, kako je spal.

Čez par mesecev dobi gospod pismo in zavitek v mesto. V pismu se mu je zahvalil poglavar družbe, ki je ponarejala denar in mu

cu temnega hodnika. Morilčev meč in verižno srajco so do danes ohranili v grajski orožarni. Prav nad sobo umora je druga soba, kateri je izdihnil Malcolm na posledicah ran, ki jih je dobil v bitki na bližnjem Hunter's Hillu.

Ko je v 14. stoletju prešel grad v last družine Lyon, so se umori nadaljevali in celo mno-

Obdolžili so jo čarovništva in sežgali na grmadi.

žili. Takoj prvi lastnik sir John Lyon, oženjen s hčerjo kralja Roberta II., je padel pod mečem v dvoboju. Ženo šestega gospodarja gradu so obdolžili čarovništva in jo sežgali na grmadi; istega dne so našli tudi njenega moža ubitega pod neko skalo blizu gradu.

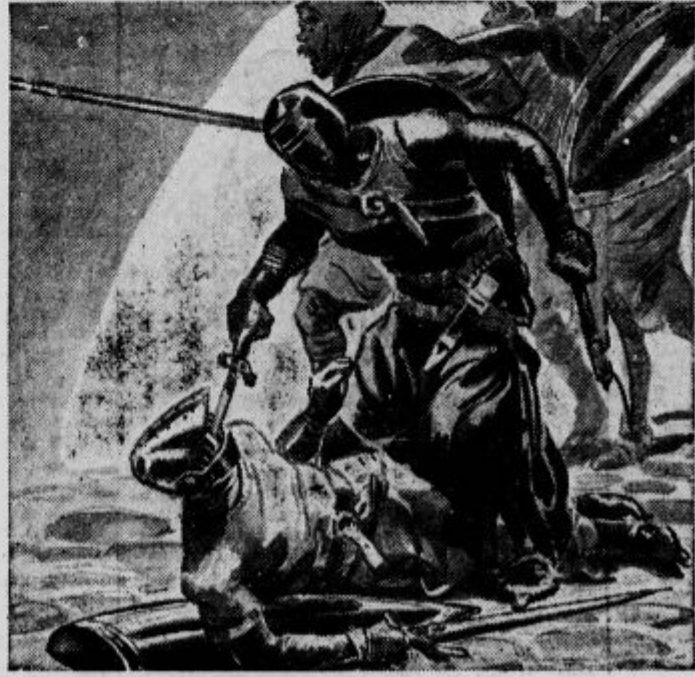
Spet drugega graščaka je v prepiru prebodel neki plemenitaš, ženo pa mu je odvedel služabnik v Pariz, kjer je kmalu umrla.

Tako je vsa zgodovina tega gradu natrpana z nesrečami in usodnimi udarci. Zato ni čudno, da ljudstvo gleda na starodavni grad z upravičenim strahom in grozo, ki ima svoje korenine v praznovanju.

Nekoč je v bližini gradu divjal manjši boj, pa so se nekateri zatekli v grad, ki jih je sprejel v svoje »varstvo« tako dobro, da niso več prišli iz njega. Zaprli so jih v neko osamljeno sobo, jih pustili tam umreti od lakote in njihove kosti baje še zdaj leže v sobi strahote. Za to sobo pravijo, ne ve nihče, čeprav so si ljudje že zelo prizadevali, da bi jo našli. Menda pozna skrivnost, ki je velika tajna in se podeda od roda do roda, samo živeči gospodar gradu in še dva druga. Pravijo, da se je nekoč nekemu zidarju, ki je popravljal zid v bližini strehe, posrečilo njeti kratek pogled na to sobo. Kar je videl, je bilo tako strašno, da so ga našli skoraj do smrti onesvečenega na tleh. Nihče ni nikdar zvedel od njega, kaj je videl, ker je kmalu izginil. Dobil je menda visoko vsoto pod pogojem, da se več ne prikaže v Anglijo in sploh molči.

Neka skrivnost je pri tem gotovo. Zdaj jo pozna brat angleške kraljice, ki jo je zvedel od svojega očeta, ko je postal polnoleten.

Potem pripoveduje o Earlu of Strathmore, ki je bil znan kot okrutnej in nasilnej, da je neke viharne noči hotel igrati na karte. Ker si nihče ni upal z njim igrati, je pograbil karte in strahovito preklinjajoč odšel v svojo sobo, češ da bo igral s samim vragom. Res čez nekaj časa potrka nekdo na Strathmorejeva vrata in se mu ponudi za družabnika. Služabništvo je z grozo poslušalo razbijanje in pre-

Padel je pod mečem v dvoboju.

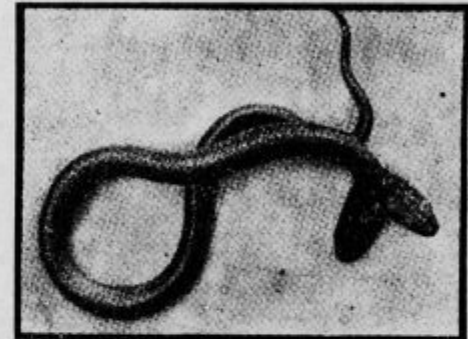
klinjanje kvartopircev, ki se je še po graščakovih smrti ponavljalo dalj časa vsako soboto zvečer.

Neka ženska je preživela nekaj dni v gradu s svojim otrokom, ki je spal v sobi poleg njene. Luč je še gorela v obeh sobah. Tedaj začuti mati oster prepah, ki je ugasnil njeno svečo, takoj potem pa prestrašeno zakriči njen otrok. Pravil je, da je prišel v njegovo sobo zelo velik mož ter se je nagnil čez otrokovo posteljo.

V isti sobi je stanovala nekaj časa poznejša kraljica. Ponoči so jo neprestano motili lahni koraki, trkanje, vzdihji, ječanje, kriki in treskanje z vrati, tako da je končno zapustila sobo in se preselila drugam. Teh nočnih motenj dolžijo Macbethovega duha, ki še zdaj ni našel pokoja.

Potem so razne govorice o neki beli gospej, ki plava po hodnikih in grajskih vrtovih. To naj bi bila nesrečnica, ki je bila sežgana na grmadi.

Najstarejši doživljaj pripoveduje neka gospa, ki je bila v gostem na gradu. Sredi noči jo je zbudil rahel šum, kot bi se nekdo plazil po tleh. In res zagleda v sobi na tleh obrise nečesa svetlikajočega se in pošastnega: imelo je

Hudobna graščakinja se je spremenila v dvoglavo kačo.

krive pohabljene noge, dolge, pajkom podobne roke z dolgimi, krivimi, vzrastami prsti; začela je razločevati obraz, ki je bil podoben prašičjemu, bel in zloben, obdan z gmoto sivih, razmršenih las. Začelo se je že svetlikati, tedaj pa nekdo pritisne na kljuko vrat ter vstopi. Pošast strahovito zatuli z glasom pol človeškim pol živalskim, ki je še dalj časa odmeval po grajskih zidovih in ki je izražal neizmerno bolest in nesrečo.

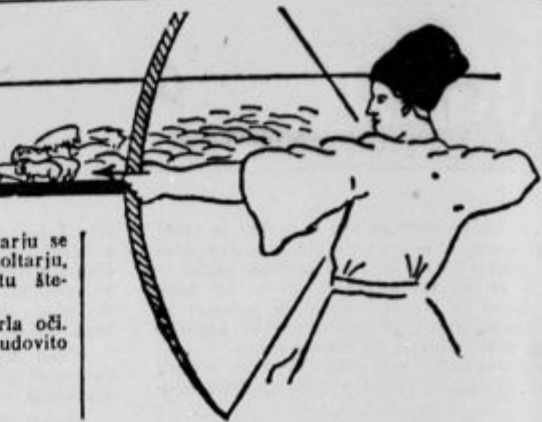
Zgodovina gradu je res nudila ljudski domišljiji obilo snovi za vse mogoče bajke o strahovih, vendar je več kot gotovo, da so se že v starih časih našli predrzni in zakrnjeni zločinci, ki so se posmehovali vsem »strahovom«, izrabljali ljudsko praznovnost v svoje samokoristne namene.

Policiji se je namreč prav v Angliji, kjer so »duhovi« in »strahovi« najštevilnejši, posrečilo največ takih duhov prijeti in v njih spoznati navadne prekanjane zločince ali blazneže.

Nekje na Danskem se je zadnje čase šepetalo o strahovih, ki naj bi se pojavljali v magistratnem poslopju. Tam zaposlena dekleta je baje večkrat strašilo. Pripovedovala so strašne zgodbe o početju strahov na magistratu. Cele procesije strahov naj bi hodile po sobah in hodnikih. Mestna uprava je končno napravila red. Naročila je tehnikom, naj pridejo strahovom do živga. Tehniki so kmalu ugotovili, da izvira ves nočni ropot od električnih ur, iz cevi centralne kurjave in z lesom obloženih sten.

Povrat s kavalkih planja.
Episod M. De Carno.

SREBRNA OPANKA

Boječje se je mala begunka bližala oltariu, kjer je radniče tako goreče molila... Nenadoma pa je ob steni zagledala ob svitu sveč iz lepenske narejeno duplino, ki naj bi predstavljal boren hlevček. Pod slamnato streho klečijo postave iz mavca: Marija in Jožef se s sklenjenimi rokami sklanjata nad božje Dete, ki leži na slami, se smehlja in izteguje svoje drobne ročice... Vse naokoli so razkropljene bele, kodraste ovčice. Med njimi so ljubki pastirci s palico v roki in ovčko na ramenih. Nad hlevcem trepetja bleščeča zvezda. Kibišja je očarana obstala pred jaslicami... Nato je pokleknila. Njene misli so odšle v preteklost...

Kibišja je stala nepremično in gledala.

Zagledala je v duhu pred seboj pastirja, ki je bil podoben tem, ki so tukaj ob jaslicah... Zasišla je v jasen mlad-niški glas, ki ji je pripovedoval čudovito in gniljivo zgodbo, resnično zgodbo Deteta Jezusa.

Tedaj je deklica prevzela neizrekljivo nežnost od drobnega Deteta, ki je bilo v tesni zvezi z njenimi otroškimi spomini. Hotela se ga je dotakniti in pobožati njegove laske. Sklonila se je in približala svoje ustnice Detetovim rožnatim ročicam. Z neizrekljivo nežnostjo in spoštovanjem je poljubila njegove nožice, kakor da bi bil Jezušček živ. Nato je snela z vratu korale in jih položila v obliki venca na slamco okrog Deteta. Končno je sklonila roke in prosila pomoči Odrašenika sveta.

Čas je hitro mineval in v nočni tišini so odmevali udarci ure v zvoniku. Odhila je deset. Deklica je sklenila, da ostane čez noč v cerkvi. Kdo neki bi jo prišel iskat semkaj? Ob jaslicah se je čutila tako varno.

Ob zidu poleg jaslic je zagledala široko, lepo klop. Kibišja je stresel mraz pod temnimi oboki. Približala se je klopi, se je tesneje zavila v svoj plašč, potegnila kapuco niže na obraz in se stesnila v klop. Od utrujenosti so se ji oči kar same zaprle. Tako zelo je bila izmučena! Toliko je že pretrpela! Sedaj noče več misliti na preteklost. Tudi na to ne, kaj bo jutri... Pozabil! — Oh, če bi mogla zapasti tako, da bi se nikdar več ne zbudila! — Samo na nekaj hoče še misliti... Na to, da je za vedno zapustila Salastrija in da je tukaj, v bližini Deteta Jezusa...

Ob medli svetlobi večne luči je Kibišja sanjala: šlišala je iz daljave ubrano pritrkavanje zvonov. Od vsepovsod sladko petje in prelepa glasba, pa ne tista, ki jo je šlišala v cirkusu in ob kateri je morala plesati na iskrem konju. Orgle bučijo... vrata se odpirajo — koraki odmevajo po praznem prostoru — Mala begunka je odprla oči, kakor omamljena jih je hitro zopet zaprla...

Koliko je ura? — Kie je? — Cerkev je polna ljudi in vsa razsvetljena. Tudi jaslice se

kopljajo v morju lučk. Pri glavnem oltariu se sliši zvončkanje. Duhovnik stoji pri oltariu, oblečen v plašč, ki se lesketa v svitu številnih svetilk.

Kibišja je od začudenja široko odprla oči. Nenadoma se proti obokom dvigne čudovito sladka pesem:

»Sveta noč, blažena noč...«

Mala zamorka je skrita v klopi zbrano prisostvovala vsem trem mašam, ki so si sledile druga drugi.

Ko so ljudje odšli in so luči začele ugašati, je deklica strepetala. Kam naj gre?

Vsa zbegana je pogledala okoli sebe. Pred jaslicami je zagledala redovnico, ki je molila. Takoj jo je spoznala: bila je usmiljenka, katero je videla zadnjič v tej cerkvi.

V istem hipu je redovnica dvignila glavo in uzrla deklico, ki je upirala svoj pogled vanjo...

Dvignila se je, približala deklici in zašepetala:

»Otrok moj, ali trpiš?... Kaj te teži?«

Mala zamorka je bruhnila v jok.

»Nimam doma, nimam več svojcev... Sama sem, sama na svetu!...«

Redovnica je obšla jokajočo deklico in pokazala proti jaslicam, kjer se je ob slabotnem svitu male svetilke božje Dete ljubko smehljalo. Zašepetala je:

»On je nekoč dejal: Pridite k meni vsi, ki jokate in potolaženi boste... Nikar ne jokaj, deklica!«

Prišla jo je za roko in pristavila:

»Pojdi z menoj!«

Od one božične noči je v sobi, kjer spijo sirote, ena postelja več. V tej postelji si je končno mogla v miru odpočiti mala deklica z velikimi modrimi očmi. Njena polt ni več črna, ampak bela in rožnata, kakor pred letom dni.

»Otrok moj, ali trpiš?«

Redovnica, ki jo je privedla v zavetišče, je z velikim trudom odstranila barvo, ki je toliko časa skrivala ljubki obraz uboge Tamare.

Salastri je ves besen zapustil mesto. Preden je odšel, je seveda naznanil policiji beg predrzne zamorce in jo natančno opisal. Odšel je, ne da bi bil slutil, kam se je zatekla črna Kibišja.

XXII.

Mala kapelica v zavetišču, kjer je Kibišja, ki sedaj ni bila več črna, našla varno zavetišče, je razsvetljena in okrašena kakor ob velikih praznikih.

Danes zjutraj je bila Iraklijeva hčerka, mala Tamara, oblečena v belo obleko, s snežnobelim pajčolanom na glavi. Prejela je sveti krst in prvokrat pristopila k angelski mizi.

Uboga brezdomka, ki jo je kruta usoda iztrgala v nežni otroški dobi iz naročja njenih dragih in jo tirala iz kraja v kraj, se je kakor po čudežu izmaknila muslimanskemu zakonu, ki prepoveduje slehernemu muslimanu, da bi vzgajal svoje otroke v kakšni drugi veri. Kavkaška deklica je bila v tem oziru popolnoma prosta. Ze v prvi otroški dobi jo je privlačeval Jezus kristjanov, o katerem ji je pripovedoval Mitja in h kateremu se je zatekala v trenutkih največjega trpljenja. Zato je sedaj, ko ji je bila dana možnost, prosila, da bi jo poučil o katoliški veri. Kako srečna je bila in kako goreče je molila, ko je prvič klečala pred oltarjem kot pravi božji otrok.

Po končani slovesnosti je z blaženo srečo v srce odšla s svojimi tovarišicami v jedilnico, ki je bila prav tako razsvetljena in okrašena s svetjem, kjer je prvoobhajanke čakal skupen zajtrk.

Po zajtrku so vse prvoobhajanke odšle, kakor je bila navada, v oni del zavetišča, kjer so bili bolniki. Nedožne deklice v belih oblačilih so šle skozi bolniške sobe, kjer so se v dolgih vrstah belile postelje bolnikov. Delile so med trpeče spominke podobice in jim prinašale nekoliko onega miru in sreče, ki je napolnjevala njihovih duše...

Ko so obšle skoraj vse sobe, se je nenadoma od nekdaj zaslil glas flavto... Prihajal je iz sobice, kjer so navadno ležali hudo bolni.

Kibišja je vsa presenečena prisluhnila zvokom pastirske pesmi in nato vprašala redovnico, ki je spremenjvala prvoobhajanke:

»Sestra Miriam, kdo je ta bolnik?... Ali smem k njemu?«

»Pojdi, otrok moj,« ji je odvrnila redovnica. »Toda glej, da ga preveč ne utrušiš z gorjorenjem. Zelo slab je še, čeprav izven nevarnosti.«

Nato je pristavila:

»Ko si bo nekoliko opomogel, mu bodo dovolili, da bo igral na flavto ves dan in s tem zabaval svoje tovariše.«

Kibišja je stopila v sobico... Bolniku se je obraz razjasnil, ko je zagledal belooblečeno deklico, ki se mu je ljubeznivo smehljala. Položil je flavto poleg sebe na odejo in gledal ljubko prikazen.

Deklica ga je vprašala:

»Ali si glasbenik?... Glasba je zelo prijetno razvedrilo za bolnika in za njegove tovariše.«

Bolnik ji ni odgovoril. Nepremično jo je gledal in se z roko pogladil preko čela.

»Ali zelo trpiš?« ga je zaskrbnjeno vprašala deklica.

Bolnik jo je tedaj nenadoma spoznal. Dvignil se je v postelji in vzkliknil:

»Ali je mogoče?... Kibišjat!...«

Ob zvoku tega glasu je tudi deklica vzkliknila:

»Ti si?... Ti!... Mislila sem, da te ne bom videla nikdar več!... Oh, Kauson, kako to, da si tukaj?... In čisto drugačen si... Če bi ne bila šlišala tvojega glasu, bi te gotovo ne bila spoznala!...«

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Kaj nam pišejo

Potne dovolilnice. Od dne 20. febr. 1942-XX dalje za prihod ali odhod z ozemlja občine Ljubljana morajo imeti vse osebe, starejše od 14 let, za redno potno dovoljenje (fascia passare). Potna dovolilnica se izda na pismeno in obrazloženo prošnjo, ki se mora vložiti, izvzeti v primerih dokazane nujnosti, vsaj pet dni prej pri naslednjih uradih in poveljstvih: a) za občino Ljubljana na rajonskih policijskih stražnicah; b) za ostale kraje v pokrajini pri uradih javne varnosti ali pri najbližjem postojnem poveljništvu kr. karabinerjev. Potna dovolilnica je zavezana kolkovnja 0.50 lire in mora biti opremljena s fotografijo, če prizadeti nima osebne izkaznice ali druge listine, ki se šteje za enakovredno na podstavi čl. 6. naredbе z dne 24. januarja 1942-XX št. 7. Podatki osebne listine se morajo vnesti v potno dovolilnico.

Višnja gora. Umrila je na Spod. Brezovem krščanska žena in mati Ana Javornik, mati številne družine, ki jo je lepo vzgajala z besedo, še bolj pa z lepim zgledom. Njena starejša hčerka Ana je postala misijonska sestra v Ljubljani. Najmlajši sin Tonče je dijak v Knobleharjevem zavodu, ki vzgaja mladeniče za misijonarje v Afriki. Čeprav je bil neznošen mraz, se je pogreba udeležilo nenavadno veliko ljudstva. — Naj počiva v miru!

Petkovce. Zvonovi so oznanili smrt matere Anke Oblakove, ugledne kmečke gospodinje pod. Kuncovke. Rajnica je bila doma iz Hotedrice. V Ameriki se je poročila s Petrom Oblakom. S pridnostjo sta si prislužila toliko denarja, da sta si kupila po vrtni v domovino lepo posestvo, na katerem sta že 40 let uspešno gospodarila. Otrok jima je Bog dal 11, od katerih je živih še osem, ki so že vsi preskrbljeni. Pokojnik bodi Gospod obilen plačnik! Preostale naj tolaži Bog!

Cerknica. V cvetu mladosti, polne lepih načrtov, Te je Vsemogočni presadil v svoj nebeski vrt. Srca so se nam stisnila, oči napolnile s solzami, ko je med nas prišla žalostna vest, da te ni več. Pripeljali smo te domov, Tvoja zadnja postelja je bila obložena s cvetjem. Ko si bil še med namani, vedno vesel, kdo je imel šopek, če ne Ti? Ti pa si spokojno

ležal v beli krsti. Ni bilo na tvojih licih smeha, ne na ustnicah vesele besede. Mirno je bilo tvoje, nikdar ne umirjeno telo. Nam svetel vzgled si bil, dragi Tone! Kolikokrat si bil gost angelske mize! Ni ti bilo dano, da bi končal pobožnost devetih prvih petkov. Tisoč so se poslovlili od Tebe, tisoč so Te spremili na zadnji polj. Peveci so ti zapeli v slovo, mi pa smo zajokali ob tvojem preranem grobu. Ostal si sam, v ozki krsti je Tvoj dom, dragi Tone! Ne, nisi sam! Misi nas mnogih so vedno pri Tebi. Molitve naše hite k Obeu, naj Ti bo mil sodnik. Smrt Te nam je vzela, Tvoj duh, dragi Tone, pa bo ostal vedno med nami. Spavaj mirno v domači zemlji!

Cerknica. V Dolenji vasi, v strugi potoka Cerknice, nedaleč od lvetove žage se je prošil teden kar naenkrat v dolžini 4 do 5 metrov razpočila zemlja z rezo do 30 cm in v globino do 5 metrov. Na dolnjem koncu te razpoke pa je prepad, katerega dna pa se sploh ne vidi. Po sumenju vode, ki pada v ta prepad, mora biti precej globok. Ta prepad vodi brzkone nato pod Svetov vrt in ima zvezo z onim, ki so ga delno zasuli tam, kjer je stalo znamenje. Ta pojav je pri ljudeh vzbudil mnogo zanimanja. Gotovo pa se bodo zanj pozanimali tudi raziskovalci kraških tal.

Zaradec na Dolenjskem. V četrtek, dne 5. februarja 1942 smo položili k večnemu počitku najstarejšega farana naše župnije Jožeta Jernejčiča, pd. Finžgarjevega očeta. V devetindesetletem letu starosti se je preselil s te-

ga sveta v boljše prebivališče. Bil je veren krščanski mož. Kljub izredno visoki starosti, ki jo je dočakal, je še do lanskega leta redno hodil k sv. maši. Nazadnje mu je popolnoma opešal vid, tako da ni mogel več v četrt ure oddaljeno farno cerkev. Posebno dober je imel spomin prav do zadnje. Zelo zanimivo je bilo poslušati njegove šaljive dvopte, katere je znal pripovedovati v tako imenitno šaljivem tonu, da je vsakega spravil v dobro voljo. Naj mu bo zamilja lahka, Bog pa milostljiv sodnik.

Stična. Dne 6. februarja, točno na 20 letnico svoje poroke, je umrl v Dragi št. 22 podružnični cerkovnik Lavrič Ignacij, star šele dobrih 47 let. Zapušča bolešno ženo in pet še nepreskrbljenih otrok. Veliko je prestal v svoji težki bolezni, pa je vdano trpel in vdano umrl. Z veliko ljubeznijo je vabil sosesčane k pobožnosti prvih petkov, zato ga je presv. Srce Jezusovo ravno na prvi petek, nekaj ur po sv. obhajilu, poklicalo k Sebi po plačilo. Počivaj mirno! Blag mu spomin! — Letošnja dolga zima je marsikoga privabila na smuči. Ne samo mladina, tudi starejši ljudje so si pritrčili letos prvi smuči na noze. Ta lepi zimski šport pa je med nami zlasti poživilo deistvo, da imamo pri nas krasno, novo skakalnico, in sicer v Dragi, kakih 10 minut od postaje Stična. Vsak dan, zlasti pa ob nedeljah, je naravnost oblegana. Tudi ljubljanske in gorenjske »ase« je privabila k nam. Prejšnjo nedeljo, 1. februarja, so bile tekme, kjer jo je odnesel znani planiški skakalec Pribošček. Sodnik Šrnel B. mu je zapisal 22 m. Pozneje je ta številka poskočila do 25 m. Za nas Dolenjce je to že nekaj zelo velikega. Pa niso na njej samo tuji, tudi domači fantje beležijo že dokaj čedne uspehe. Skakalnica je odlično izdelana, za kar gre vsa čast Gregorju Fedranu, sinu našega priljubljenega zdravnika. Po navetih priznanih inženirjev je dovršil skakalnico, ki v vsem ustreza novodobnim pogojem. Za smučarje pa ti nudi vsa stiška okolica odlični teren. Se je čas, snega je veliko! Vzemite smuči in se pridite prepričati!

Dobrova pri Ljubljani. Te dni je na Dobrovi pri Ljubljani umrla plemenita žena Trnovčeva mama — Frančiška Ambrožič, v starosti 80 let. Pokojna je bila vzorna krščanska mati številne družine. Večina njenih otrok je študirala: en sin je zdravnik ter univ. profesor, drugi frančižkan, ki že mnogo let deluje med našimi izseljenci v Ameriki, to je p. Bernard. Sin Lojze je na domu zelo ugleden trgovec in prosvetni delavec. Pokojna je bila iz znane Trobčeve družine iz Polhovca Gradca. Z možem Gregorjem je živala v lepi slogi in v ljubezni nad 50 let. Pred nekaj leti sta namreč obhajala z vsu slovesnostjo svojo zlato poroko. Očetu Gregorju in vsem otrokom naše sožalje! Blagi materi želimo obilno plačilo pri Bogu!

Poljane pri Dol. Toplicah. Ono sredo, ko je šla mati na dnino, je ostal štiriletni otrok družine Kržič sam doma na topli peči. Zaradi velike vročine se je vnel na peči papir in junje. Kmalu je bila vsa koča v plamenu in je pogorela; z njo vred pa tudi nesrečni otrok.

Ribnica. Pri nas je zapadlo toliko snega, da mnogo otrok še v šolo ni moglo. Sneg je povzročil precej škode po gozdovih in na sadnem drevju. Po kleteh je mnogim zmrznil krompir. — Med vožnjo v Kočevje je zmrznil poln vagon piva in je škoda 40.000 lir.

Novo mesto. Pri odtaevanju zamrznega voda je ključavnici Viljemu Čuku iz Suhorja plamen bencinske svetilke nenadoma planil v obraz in mu povzročil po vsem obrazu nevarne opekline.

Gorenja vas pri Ribnici. V Korenovo hišo se je prikradel neznanec in odnesel iz kašče nad 30 kg čiste masti. Tat je prišel tako tiho v hišo, da ga ni slišal niti domači sin. Gospodinje slučajno ni bilo doma, gospodar pa je imel opravke v levu.

Kočevje. Družba »Emona« je prodala v Grčaricah 50 voz sena in slame ter nekaj voz svinjske krme. Seno je bilo po 45 do 50 lir stot, slama po 25 lir. Svinjska krma in tudi krompir je v opu-

čenih kočevskih hišah povečini zmrznil, ker niso bile kleti zavarovane pred mrazom. Pač škodal — Zago, last izseljenca Brauneta v Kočevski Reki, je dobil v najem lesni trgovec Arko Janez iz Ribnice.

Bloke. Pri nas smo imeli te dni velike snežne zamete. Pred šolo so morali napraviti tunel, da so lahko hodili ljudje na občino in v cerkev.

št. Jernej. V Dolenjem Mohorovcu je Bog poklical k sebi 82 letnega užitarja in posestnika Janeza Kovačiča, Selanovega očeta. Pokojnik je bil prava naša korenina in daleč na okoli znan ter jako spoštovan in ugleden. Dolgo vrsto let je opravljal službo ključarja podružnične cerkve sv. Kozma in Damijana na Gradišču. »Domoljub« je redno prihajal v njegovo hišo. Selanovemu očetu naj sveti večna luč, preostale pa tolaži Bog!

Naznanila

n Josip Stritar, Izbor mladinskih spisov. Priredil prof. dr. Fr. Koblar. »Cvetje iz domačih in tujih logov«, 16. zvezek. Urejuje Jakob Šolar s sodelovanjem uredniškega odbora. Založila Družba sv. Mohorja v Ljubljani. Str. 175. Cena broširani 10, vezani 15 lir. — Vse Stritarjeve mladinske knjige so izšle kot redne letne izdaje družbe sv. Mohorja v Celovcu. Prva je bila »Pod lipco« (1895), druga »Jagode« (1899), tretja »Zimski večeri« (1902), četrta in zadnja »Lešnik« pa (1906). Odrasli se še spominjajo, s kakim veseljem in užikom smo jih prebrali, ko so prišle v naše hiše. In takoj smo znali posebno značilne pesmice na pamet. N. pr. »Ti tam, šestji v drugi klopi« — Koliko je šestkrat pet? — Mali mož, na prste stopi! — »Šestkrat pet je trideset! Ali pa Mladji vojaki: Mi smo vojaki korenjaki, — kako nas gledajo ljudje! — pesem, ki smo jo uglasbeno kmalu tudi prepevali in jo otroci še sedaj pojejo. Ob ugankah smo si bistrili glave. Griški gospod Koren nas je učil marsičesa pametnega in lepega. Spremljali smo Janeza Božeta po tujini in najbolj nam je ugajala njegova Pika. In še mnogo, mnogo prijetnega in zabavnega, pa tudi poučnega branja je bilo v teh knjigah. — Čeravno smo omenjene štiri knjige šle v 65 do 85 tisoč izvodih med naše ljudstvo, so sedaj že redke. Le v hišah, ki imajo lepo navado, da hranijo v omara knjige, najdemo še kak oguljen izvod te ali one izmed teh mladinskih knjig. Velikokrat so ljudje po knjigarnah povpraševali po Stritarjevih mladinskih knjigah. Sedaj je profesor dr. France Koblar izbral najboljše in najznačilnejše Stritarjeve mladinske spise: pesmi, basni, povesti, dramatiko in spomine ter jih povezal v 16. zvezek. »Cvetja iz domačih logov«. Izdala pa jih je Družba sv. Mohorja v Ljubljani in s tem prav gotovo ustregla šoli in domu.

n Tolažnica, Silvin Sardnko. Ljubljana, 1942. XX. Cena v celo platno vezane knjige: Lir 20. Naroča se v vseh knjigarnah. Okusno v domačem čutu opremljena knjiga obsega sedmero pesniških vencev o Mariji Sedem žalosti. Delo je posvečeno vsem trpečim. Vse pesmi dihajo tolažbo, iz vseh veje sočutje toplega srca do trpečega človeštva. Toplo pripomočamo!

n Josip Stritar, Izbor mladinskih spisov. Priredil prof. dr. Fr. Koblar. »Cvetje iz domačih in tujih logov«, 16. zvezek. Urejuje Jakob Šolar s sodelovanjem uredniškega odbora. Založila Družba sv. Mohorja v Ljubljani. Str. 175. Cena broširani 10, vezani 15 lir. Profesor dr. France Koblar je izbral najboljše in najznačilnejše Stritarjeve mladinske spise: pesmi, basni, povesti, dramatiko in spomine ter jih povezal v 16. zvezek »Cvetja iz domačih logov«. Pripomočamo!

Vsem sotrudnikom!

Sotrudnike »Gospodarja in gospodinj« prosimo, da nam pošljejo svoje prispevke vsak teden do četrta.

Ženski svet..

(Dalje.)

Do smrti

»Ali že veš, da bo Štefka vzela vdovca?«
 »Po vrhu bo primožila še enega otroka!«
 »No, nadloga že ob začetku!«
 »Neprestano bo morala poslušati moža, da je njegova prva žena to in ono znala bolje!« —
 Šebetanje mladih klepetulj prekine vesel, nekoliko zasmehljiv glas: »Povejte, če Štefki-nega zaročenca sploh poznate?« — »Jaz ne, jaz tudi ne,« so kar povrsti priznavale.
 »Jaz ga pa poznam,« jih odločno zavrne Angelca, »in vam povem, da bi težko našle boljšega moža. Odlični človek, zdrav na duši in na telesu in srčno dober. Ima tudi lepo službo.«

»Pa ima otroka,« se neko dekle pomilovalno nasmehne.
 »Te skrbi kar Štefki prepusti,« jo zavrne Angelca. — »Smili se mi le Štefka!« — »Saj ni tako plitva in sebična, kot ste ve. Otroka je imela rada, preden je spoznala očeta. Bog ve, zakaj Bog ni vzbudil v vaših srcih želje po otroku. Žene bi morale biti matere ne le lastnim otrokom, tudi sirotam, ubožcem in vsem trpečim. Če ne čutite v sebi te dolžnosti, ste izmalčene zastopnice svojega spola.«

Podobne govornice je slišala tudi Štefka, ki pa se je zanje malo zmenila. Zavedala se je, da ji je sirotico poslalo nebo. Če jo bo iskreno ljubila, ji bo dal Bog tudi lastne otroke.

Poročni dan se je neutegoma bližal. Štefka in njen zaročenec sta se resno pripravljala nani.

»Rada bi te nečesa prosila,« reče Štefka nekega dne zaročencu. Tomažu se posvetilo oči: »Ali smem uganiti?« — »Ne vem, če sva res že istih želja?« se smehljala Štefka. — »Vseeno bom poizkusil, najbrž želiš, da bi pred poroko opravila zaprte duhovne vaje.«

»Tomaž,« radostno vzklikne Štefka. Toliko srce je bilo v njenem glasu, da ji je beseda zamrla na ustnicah.

Štefka je prosila: »Dan pred poroko bova zaključila duhovne vaje. Kajne da bo poroka z mašo in da bova prešla sv. obhajilo?«

»To je tudi moja želja,« veselo pritrdi Tomaž.

Zaročencema so obredne molitve prevzele duha in srce. Tako pripravljena sta naslednje jutro klečala pred Gospodovim oltarjem. Poročil ju je nevestin brat, ki je daroval poročno mašo. To poroko bi lahko primerjali z ženitnino v Kani, saj je bil navzoč tudi Jezus. Ko je Štefka pred Njim sklonila glavo, ovito z belim cvetjem, se ji je zdelo, da se je dotaknil cvetja in jo blagoslovil.

Duhovnik je vprašal ženina: »Ker pa mora ta sveta zveza biti sklenjena z resnično voljo, premišljeno in svobodno, vprašam tebe, krščanski ženin: ali hočeš tu navzočo Štefko vzeti za svojo pravo ženo po obredu svete matere Cerkev?« Ženin odločno odgovori: »Hočem!« Nato duhovnik vpraša nevesto: »Prav tako vprašam tebe, krščanska nevesta: ali hočeš tu navzočega Tomaža vzeti za svojega pravega moža po obredu sv. matere Cerkev?« Tudi Štefka je prav tako odločno odgovorila: »Hočem!«

Tomaž in Štefka dolgo nista mogla drug od drugega odtrgati pogledov. Zavedala sta se, da sta s to izjavo potrdila zakrament sv. zakona, da ga je priznala Cerkev, da si v tem trenutku stojita že kot mož in žena nasproti.

Štefkin brat je opazil njun pogled in iz njegovega srca se je dvignila vroča molitev k Bogu za njuno srečo. Blagoslovil je prstava, znaka neločljivosti in jima ju je nataknil na roke. Nato jima je podelil blagoslov Cerkev in ko je ponovno molil zanju, jima je ovil roki s štolo: »Jaz vaju združim v zakon v imenu Očeta in Sina in sv. Duha. Amen.«

Zadonele so orgle, s kora je zaplavala močrna pesem, kakor da so se v njej spustila vsa čustva ljubezni, veselja in hvalečnosti, ki so napolnjevala srca pri današnji poroki.

Konec.

Kako ravnaš s pleteninami

Pletenine nikoli ne obečaj na obežalnik ali telo na žebelj. Vsakokrat jih moraš skrbno zložiti in spraviti v omaro ali predal. Če se je strgala kakšna petlja, jo takoj poberi s kvačko in zašij. Stvari, ki so narahlo pletene, so rade raztrgnjo. To prav lahko preprečiš, če na žive pridris ozek trak.

Vsaka toplota škoduje volni, zato ne smeš prati volnenih stvari nikdar v vroči vodi ali jih kakorkoli spraviti v stik s toploto. Nikdar ne smeš volnenih jop, nogavic in podobnih pletenin kuhati. Prati smeš le v mrzli ali samo nekoliko mlačni vodi, v kateri si raztopila nekaj »Luxat« ali kakšnega podobnega pralnega praška. Pri pranju ne smeš pletenin nikoli drgniti ali trdo ovijati; samo narahlo jih stiskaj. Nikoli ne smejo ostati dolgo časa v vodi. Takoj ko si jih oprala, jih izplakni v mrzli vodi. Ko zadnjikrat izpraš, dodaj nekoliko kisa. Vodo iztisni, ne da bi pletenine ovijala. Zavij jih v sušno belo krpo. Najboljša je debela brisača (troširka).

Ko si s pomočjo brisače vodo kolikor mogoče iztisnila, raztegni jopico, ali kakršnokoli drugo pleteno stvar, ki si jo oprala, na snažen prt in jo zravnaj tako, da bo dobila prejšnjo obliko. Med sprednji in zadnji del jopice položi snažno belo krpo. Nikoli ne smeš sušiti volnenih pletenin na ta način, da bi jih obesila. Tudi jih ne smeš sušiti niti na soncu niti v bližini zakurjene peči, ampak na senčnatem, zračnem kraju.

Spanje podaljša mladost

Ni nečimurnost, če si želimo ostati čim dalj časa mladi. Kdor dolgo ohrani lep, mlad obraz, s tem dokazuje, da redno živi in je zdrav, kar je za ženske in za moške enake važnosti. Važen činitelj pri tem je spanje. Vsakdo bi si moral privoščiti dovolj časa, da se v spanju odpočije od dnevnih naporov. V spanju se odpočije duh in telo, živi in mišice. Vse skrbi izginejo, vse težave se za nekaj ur umaknejo. Obraz dobi lepe umirjene poteze. Če dan črtajo skrbi in delo globoke brazde v čelo, okrog oči in ustev ter popolnoma spremenijo obraz. Spanje, dragoceni dar, odstranjuje vse težave, prinaša mir in pozabljenje. Prav zato blažilno vpliva na živce in ohranja zdravje in z zdravjem lepoto. Nobenega dvoma ni, da je spanje najbolj ceneno in najbolj zdravo olepševalno sredstvo. Seveda je tudi za to sredstvo treba poznati pravo mero. Ne sme ga biti premalo, a tudi ne preveč.

Razveseljaj svojo okolico

Kdor hoče resnično živeti, mora razveseljivati tudi druge. Veselje, ki ga daješ svojem, tovarišicam in vsem, ki pridejo s teboj v stik, nikakor ne sme biti kakor redko darilo ob slavnostnih dneh. Razveseljivati moraš vedno, vsak dan, vsako uro. Veselje oživlja, vzpodbuja, daje življenjski pogum, varuje pred obupom; neobhodno potrebno je za vsak napredek. Solza, ki jo potочиš z žalostnim, ljubezniva beseda, prijateljski stisk roke, pristržno pismo, poslano o pravem času, včasih že samo topla beseda polži hrepenenje po veselju. Če ga daješ drugim, nikakor tvoj trud ni zaman, kakor trdijo nekateri, zakaj s tem ne izžrpaš svojih čustev in svojih moči. Studene veselja v tvojem srcu se bo vedno obnavljali in to toliko bolj, kolikor bolj boš iz njeja zajemala za druge.

Zrak — dojenčkovo zdravje

Svež zrak ni za dojenčkovo zdravje nič manj važen kot hrana. Ravno nasprotno. Brez hrane bi otrok dalje časa zdržal, kakor brez zraka. Ne samo za otroka, isto velja tudi za odrasle ljudi. Ako otroček živi neprestano v zaprtem prostoru, prav kmalu porabi ves kisik, kolikor ga je v sobi. Vdihava obenem tudi one škodljive, strupene pline, katere je prej izdihaval.

Kmečke hiše imajo neredko tako majhna okna, kakor bi se ljudje balj sonca in zraka. Za

odrasle to že ni tako škodljivo; čisto drugače pa je za uboga otročička, ki mora noč in dan ležati v temnem, zatohlem prostoru. Nič čudnega ni, če postane bolan, ali če se ga loti bolezen. Večkrat opazimo, kako matere skrbno pazijo, da zrak na noben način ne pride do otročička in to ne samo v sobi, ampak tudi tedaj, ko peljejo otroka na sprehod, zagrajejo zavese vozička.

V zimskih mesecih je treba le nekaj minut, da se soba prezrači. Poleti je zračenje bolj počasno, zato je najbolj umestno, da so okna v sobi, kjer spi dojenček, razen v ostri zimi, vedno odprta. Seveda je treba paziti, da otrokova posteljica ni na prepihu ali preblizu okna. Če je soba majhna, odpri okno v sosednji sobi, da zrak ne prihaja naravnost na dete.

Pletena jopica

Za izdelavo potrebuješ 30—35 dkg volne. Pripravi si kraj po meri. Spodnji rob na posameznih delih pleteš tri vrste same desne. Nato pleteš dno desno, vzorec levo, in sicer po dve petlji skupaj. Kjer se črte vzorca dotikajo, pleteš vmes eno desno.

Kontane dele sešiješ skupaj. Za sprednji rob nasnuješ 280 petelj, pleteš štiri vrste, tako da so na eni strani same desne, nato eno vrsto levo, drugo desno in nato zaključiš. Ta rob prišiješ na levo stran, tako da na gladek del roba pritrdiš gumbce, oni dve vrsti pa, ki si ju nazadnje pletla, naj bosta vidni na zunan.

Od danes do jutri

ni mogoče, da bi bilo pozabljenje, kar si ne-
 prevedno izklepetala;

tudi največja ljubezen ne more popraviti, kar je strast razrušila;

si ne boš pridobila nobenega resnega prijateljstva;

tudi največja pridnost ne more nadomestiti, kar si z lenobo zamudila.

Nasveti

Kozareci ne bodo motni, če jih najprej umiješ v topli vodi, nato pa poplakneš v mrzli.

Moški klobučevinasti klobuk razširimo, če je preozek, na ta način, da ga držimo nad paro in ga z obema rokama raztezamo.

NAŠI VELIKI MOŽJE

Josip Stritar

Veliki angleški modroslovec Carlyle pravi, da je vsa zgodovina človeštva zgodovina velikih mož. Veliki možje so vtisnili pečat svojega uma dobam, v katerih so živeli. Če torej poznamo življenje kaknega velikega moža, poznamo tudi duha dobe, v kateri je živel. V tem nauku je marsikaj resnične. Kdor bo hotel pisati zgodovino našega kulturnega življenja v sedemdesetih in osemdesetih letih preteklega stoletja, ne bo mogel mimo osebnosti Josipa Stritarja, ampak se bo moral k njemu zopet in zopet povračati. Josip Stritar je v omenjenih letih popolnoma obvladal naše leposlovno življenje, in ga usmerjal v nove, sodobnejše smeri.

Josip Stritar se je rodil 6. marca 1836. leta v Podemreki pri Velikih Laščah na Dolenjskem. — Ljudsko šolo je obiskoval v Laščah in ker se je z učenjem dobro odrezal, so ga poslali leta 1847. v ljubljanske latinske šole. Kot drugošolec je bil sprejet v Alojzijevišče, ki je bilo dolga desetletja izbrano vzgajališče našega dijaštva. Tu je prišel mladi Stritar v stik z nekaj let starejšim Francem Levstikom, ki je bil v zavodu najvplivnejši in najnadarnejši gojenec. Od Levstika je Stritar prejel prve pobude za pesnikovanje in pisateljstvo.

V gimnaziji je bil Stritar skozi in skozi odlični dijak. Zlasti je bil temeljito podkovan v latinščini in stari grščini, pa tudi v drugih sodobnih jezikih. Italijansčino in francoščino je že v gimnaziji obvladal. Po izvrstno uspehi maturi je preživel počitnice doma skupaj z Levstikom, ki ga je navdušil za ljubezen do preprostega kmečkega ljudstva, za slovenske šege in narodne pesmi.

Naslednje leto se je podal Stritar na dunajsko vseučilišče študirat stare klasične jezike (latinščino in grščino). Pri študiju se je tako odlikoval, da ga je hotel njegov profesor profesor Bounitz za svojega naslednika. Vendar se Stritar ni posvetil univerzitetni profesuri, ampak je šel za domačega učitelja k raznim premožnim dunajskim družinam. Kot domači učitelj je v počitnicah prepotoval Švico, Francijo, južno Nemčijo, Češko, severno Italijo. Pri tem se ni seznanil samo z novimi kraji, ampak se je trudil spoznati tudi duha ondotnega prebivalstva, zlasti v kolikor se razodeva v njih jeziku, pesništvu in modroslovju.

Temeljito izobražen je stopil l. 1866. pred slovensko občinstvo z razpravo o Prešernu, ki je Slovence odkrila že pozabljene lepote neumrljivih Prešernovih pesmi. L. 1867. je priobčil v »Glasniku« kritična pisma, v katerih je pokazal nalogo prave leposlovne kritike in opozarjal na napake takratnega leposlovja.

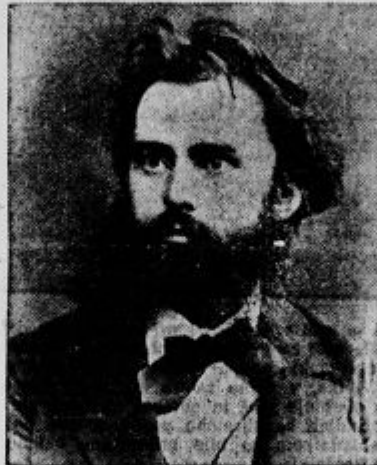
V zborniku »Mladika«, ki ga je leta 1868. izdala delavna trojica Jurčič, Stritar, Levstik, je Stritar poleg drugih manjših stvari priobčil tudi daljšo povest »Svefinova Metka«. Leto nato je izdal zvezek svojih »Pesmi«. Vsi ti spisi in pesmi so prinesle Stritarju sloves enega prvih slovenskih književnikov. Po teh uspehih obodren, si je Stritar nadel težavno nalogo, da izdaja Slovence leposloven časopis. L. 1870. je začel izhajati pod njegovim uredništvom »Dunajski Zvon«, ki pa ni preživel enega leta. Razmere za čisto leposloven časopis pri nas še niso bile zrele; bilo je še preveč nerazumevanja za tako napredno in pomembno podjetje. V »Zvonu« je Stritar priobčeval »Literarne pogovore«, v katerih je nadaljeval s popi-sovanjem napak dosedanjih slovenskih pesnikov in pisateljev in poukom ter vzgajanjem mlajšega književnega rodu. V »Zvonu« je izhajal tudi Stritarjev glavni roman »Zorin«, v katerem je Stritar podal svoje mišljenje o evetu in življenju.

Leta 1872. je Stritar izdal »Dunajske sonete«, v katerih je deloma upravičeno, deloma neupravičeno napadal tedanje voditelje Slovencev. »Dunajski soneti« pomenijo višek Stritarjevega dela. Prinesli so mu poleg elave tudi mnogo nasprotovanja. 1875. leta je Stritar pustil službo domačega

učitelja ter se je kot gimnazijski profesor stalno naselil na Dunaju. 1876. leta je znova začel izdajati »Zvon«, ki mu je bil ta pot usojen daljši obstoj.

V obnovljenem »Zvonu« je priobčeval »Pogovore«, ki pa niso imeli takega uspeha kot v prišnjem »Zvonu« in še prej v »Glasniku«. Napisal je tudi tri daljše povesti »Rosana«, »Gospod Mirodolski« in »Sodnikovi«.

Cas je šel naprej in kar je bilo pred leti moderno, je bilo tedaj že zastarelo, novi rodovi so prihajali z novimi nazori. Stritar je občutno izgubljal na vplivu, dokler ga ni popolnoma izgubil. Umaknil se je iz javnega življenja v zaslužni pokoj. Za Družbo sv. Mohorja je napisal več mladinskih knjig: »Pod lipos«, »Zimski večeri«, »Jagode« in »Lesniki«. V njih je lepo družil pouk z zabavo in mično povest z koristnim poukom za življenje.

Pomen Josipa Stritarja za Slovence je zelo velik. Ne samo, kar se tiče jezika in leposlovja — ampak tudi glede splošne kulture je ogromno vplival na Slovence. Poleg mnogih zmotnih misli je prinesel k nam tudi precej zdravih nauk in preuredb.

V prvih letih svojega javnega delovanja je Slovence odkril Prešerna. Pokazal je njegovo veličino, ki prav nič ne zaostaja za pesniki-prvaki drugih narodov. S tem je mnogo pripomogel k našemu narodnemu prebujenju. Narod, ki ima tako velike pesnike kot je Prešeren, ne more ostati neprebujen in nezaveden.

Stritar je utemeljil pri nas zdravo in potrebno leposlovno kritiko. Pred Stritarjevim nastopom se je v slovensčini mnogo pisalo, a te spise so presojali bolj z etališča razumljivosti, e etališča politične primernosti in jezikovne čistosti. Če je bil spis ljudstvu razumljiv, če je imel narodno smer in če ni bil preveč okorno posnet po nemških vzorih, je bil kmalu dober. Tako presojanje je bilo za prve čase našega narodnega preporoda razumljivo in pravilno. Takrat smo imeli še malo slovenskih knjig in treba je bilo pozdraviti vsako novo knjigo, če je le ustrezala osnovnim pogojem pravega narodnega slovestva. Ko je Stritar nastopil, smo Slovenci že precej napredovali. Pojavile so se nove potrebe. Pratique, novice, preproste povesti ter abecedniki niso več zadostovali, narod je potreboval višjo književnost: umetne pesmi, povesti, romane, razprave, bodisi leposlovne bodisi znanstvene. Da pa se je mogla ustvariti višja književnost, so morali kritiki pri presojanju rabiti višja merila, soditi so morali strožje, na pisatelje so morali postaviti višje zahteve.

Prijatelju »Domoljuba«

(Poslala rojakinja iz »zvečnega mesta«)

Ko sem v rojstni hiši še živela, redno »Domoljubac« sem prejela, vse strani z veseljem sem prebrala, pripravljala ga, drugim brati dala. Daleč, daleč zdaj živim od doma, name gleda sveto mesto Roma, daleč, daleč mi domača vas je... Kjer ni »Domoljubac«, dolgi čas je. In zato za trdno sem sklenila, da bom »Domoljubac« naročila.

Športni drobci

Nemci so odpovedali vse smučarske tekme, ker so oddali smuči za potrebe vzhodnega bojišča.

200 km na drsalkah. Parižani so tudi letos priredili tradicionalne drsalne tekme na 200 km. Tekmovalo je čez 5000 tekmovalcev. Zmagal je De Groot, ki je predrsal 200 km dolgo progo v 8 urah in 51 minutah. Kakor vidimo, so drsalke prav koristna priprava zlasti v krajih, kjer imajo velike ledene površine. Prej ko v desetih urah lahko preletiš razdaljo 200 km!

»Srebrenci« bodo začeli graditi v Zagrebu. To bo velik hotel, v katerem bo tudi pokrito plavališče za športne tekme. Tako bodo lahko plavalci Zagrebčani tudi pozimi. Pokojninski zavod, ki bo gradil hotel in plavališče »Srebrenci«, je že razpisal 350.000 kun nagrad za najboljšo načrte.

Italijani imajo veliko veselje z nogometom. Nedejlo za nedejlo prirejajo nogometne tekme, katerih se udeležuje po 150.000 gledalcev. V L. razredu, kjer igra 16 najboljših moštev, kasirajo na blagajnah športnih igrišč vsako nedejlo okrog 200.000 lir. Največ uspehov je pokazalo doslej rimsko moštvo, na drugem mestu so Benečani, na tretjem pa Turinci.

Na Filipinih je padel japonski poročnik Sio Oye. Med športniki je bil znan kot izvrsten skakalec s palico. Udeležil se je tudi zadnjih olimpijskih iger v Berlinu in dosegel v skoku s palico tretje mesto.

Nad milijon parov smučič so oddali nemški športniki za potrebe vojske. Sedaj, ko so zaključili z nabiralno akcijo, so jih naštel kar 1.174.748 parov. Številka je zanimiva tudi zaradi tega, ker pove, kako razširjen je smučski šport v Nemčiji. Gotovo pa je tudi, da bodo po vojni tovarne smučič imele polno dela in naročil.

Listnica uredništva. V Vipavsko dolino: Je boljše, da ne priobčimo. — Delavec R. A.: Vprašali smo na pristojnem mestu in zvedeli sledeče: Doplačilo mezd od 17. oktobra 1941 dalje za železniško upravo ne velja. Kolikor znano, je bila na žel. dir. naslovljena vloga za priznanje višjih plač sekijskim delavcem. — Družinske doklade, ki so stopile v veljavo 1. decembra 1941 in bodo predvidoma prvi izplačane v drugi polovici februarja, pripadajo onim žel. pogodbenim delavcem, ki so zavarovani pri Zavodu za socialno zavarovanje (pri bivšem OUZD) in ne pri železniškem bolniškem fondu.

Stritar je s svojimi »Pogovori« utemeljil to višjo kritiko, ki gleda tudi na lepoto izražanja in ki ji ni dosti, da je povest napisana v pravilni in umljivi slovensčini, ampak gleda tudi na to, da je lepo in zanimivo napisana.

V svojih pesmih in povestih je Stritar pokazal, kako se mora pisati. Poleg nauka je dal tudi praktičen zgled.

Zaradi njegovega kritičnega in pesniškega dela so začeli naši pesniki bolj piliti svoje proizvode in tako se je zelo povzdignila oblikovna dovršenost naše književnosti.

Po njegovih duhovitih »Pogovorih« je postal naš jezik gibčen in prožen, sposoben za izobraženo občevanje in razpravo.

Se za Stritarja je bila slovensčina večidel jezik kmetov in rokodelcev, izobraženi Slovenci so se med seboj pogovarjali v tujem jeziku. Zavestnemu naporu rodoljubov se je treba zahvaliti, da se je meščanstvo tudi v boljših družbah začelo posluževati slovensčine. Tu pa gre Stritarju neveljavna zasluga, da je s svojim izbranim, okretim jezikom priboril slovensčini veljavo.

DIMNIKAR

Z NAŠE MLAJŠE

(Dalje.)

C. Invernizio:

(Dosedanja vsebina)

Mojster Petron je najel dvanajstletnega Plezačka, da pojde z njim, v družbi drugih dečkov v Turin, čistit dimnike. Plezaček se je poslovil od matere in sestre Grilke, ter odšel skupaj s tovarišem Balinom in z ostalimi dimnikarčki pod vodstvom mojstra Petrona proti Turinu.

III.

Turin! Turin! Po več dneh naporne boje je žetica naposled dospela v zaželeno mesto, ki ga jim je bila otroška domišljija ves čas odedevala v slepeš sijaj, kajti mislili so, da jim bo nekakšno pravilčno bivališče.

Kolikšno razočaranje! Dospeli so v mesto proti večeru, ko sta divjala veter in dež in jim je megla ovirala razgled.

Ceste so bile videli kakor zapuščene, polne blata; redki mimoideči so stopali naglo, zaviti v plašče, osmukavali so se ob hišne zidove in z naporom držali dežnike; svetilke, migotajoče v vetru, so bile videti lučkam podobne.

Plezaček je bil razočaran in se je tesno stikal k Balinu.

»Je to tisto lepo mesto?« je dejal s tihim glasom. »Tisočkrat rajši imam našo vas z njenimi dragimi gorami!«

»Jaz tudi!« je odvrnil Balin. »Toda nikakor ga še ne sodijo po tem gradem večerut!«

»Oh! Vidiš... vidiš, kako je lepa tistale kočija, polna luči, ki teče brez konj!« je vzkliknil Plezaček.

Mimo je vozil voz cestne železnice.

Dečko je obstal z odprtimi očmi in je sledil s pogledi velikemu vozu. Tudi Balin se je ustavil, da bi se povesele ob prijateljevem iznenadenju.

Toda oglasil se je klic mojstra Petrona:

»Naprej, naprej, polži!« je kričal. »Ali ne vidite, kako dežuje? Krasen užitek, postajati po cesti in neumno vohati z nosovi po zraku! Še malo napora; čez nekaj trenutkov bomo doma.«

Zavil je v neko na pol temno ulico starega Turina, in ko je napravil še kakih sto korakov, jo je mahnil z dečki skozi vežo, slabo razsvetljeno od svetilke, obešene na žico, čez neko dvorišče, polno luč. Tam so bila odprta steklena vrata in je poklical:

»Mati Katarina, tukaj smo.«

»Oče nebeški!« je odvrnil ženski glas. »Kdo bi vas pa pričakoval ob tej uri in ob takem vremenu? Imate dečke s seboj?«

»Kajpada! In trudni so na smrt, kar pa jih ne bo ovrvalo, da ne bi jedli, če nam hočete dati večerjo.«

»Lonec s polento je na ognjišču.« je rekla ženska. »Medtem pa pridem, da vam odprem sobi, ki sta že pripravljena.«

Dečki, ki so stali zbrani na dvorišču, šklepetali z zobmi v mrzlem dežju in čutili kruljenje po želodcih, ker že več ur niso jedli, so zagledali pred seboj debelustavo, visoko žensko s temnim obrazom z debelimi ustnicami, ki so bile odprte v dobrohotnem nasmehu in osrčujoče. V eni roki je držala dva velika ključa, v drugi pa petrolejko.

Kradoma se je ozrla po trumi otrok in njen nasmeh je izginal.

»Ubožeci!« je vzkliknila z usmiljenim, skoraj materinskim poudarkom, ki je razširil srca teh neboljencev. »Mokri so kakor piščeta! Stopimo v hišo; napravila bom pošten ogenj v pečici.«

Mati Katarina, tako so jo klicali, je bila hišnica v tistem poslopu, in mogli bi reči: ženska za vse. Na svoj račun je imela v najemu nekaj sob v visokem prtiličju in jih je dajala v najem.

Že tri leta je dve izmed tistih sob odstopala v najem mojstru Petronu, a ona sama je skrbeli v njih za red in za hrano fantov. Mojster Petron pa je hodil na hrano v bližnjo krčmo in samo ob nedeljah je ostajal pri svojih družbi.

Mojster Petron ni bil član dimnikarskega združenja, ki danes tako čudovito posluje. Prav tako še ni bilo tedaj ustanove za izobrazbo in podporo dimnikarjev, katere namen je varovati

in skrbeti za te reveže, jih zbirati ob prazničnih dneh, jim skrbeti za zdravo prehrano in pranje perila, gledati na to, da so deležni dobrega verskega pouka, in ki je ustanovila večerno šolo, odprto zanje v zimskih mesecih.

V sobah matere Katarine je nekoliko zaudarjalo po tohlini, sicer pa sta bili sobi še zadosti čisti, prostorni in oddaljeni druga od druge s prav tankim prestenkom iz desk.

V obeh sobah so bile razvrščene slamnjače, polne slame, položene na nizke lesene koblice in opremljene z velikimi volnenimi odejami. Slamnjača mojstra Petrona je bila dvakrat širša od drugih.

On je spal v prvi sobi pri najmanjših; druga je služila tudi za kuhinjo in obednico! Tu sta bili dve klopi; nekaj skupaj zbitih desk je služilo za mizo. Velike, v stene zabite kljuge je služilo za stari služile za obešanje vreč in obleke; ogromno skrinjo so uporabljali za shrambo perila, a nad nekakšnim sklednikom so bile nakopičene skledje in cinasti krožniki.

Ko je vstopila, je mati Katarina obesila svetilko na kljuko v dečki sobi in rekla:

»Zdaj pa grem po drva, da zakurim.«

»Vam bova pomagala, mati Katarina,« sta dejala Balin in neki drugi dečko, ki sta jo že poznala, kajti ni bilo tokrat v prvo, da sta se odpravila v mojstru Petronu v Turin.

Hišnica je bila vdova brez otrok in je kazala odkrito sočutje do teh ubožcev, ki so bili daleč od svoje domačije in od svojih mater ter so morali za nekaj beličev tvegati v dimnikih svoje življenje in po ves dan tresoč se od mraza pohajali po cestah, da bi našli delo, na vsak korak enolično kričoč:

»Dimnikar! Dimnikar!«

Mati Katarina prav gotovo ni imela živil v izobilju, kajti mojster Petron ji je plačeval za vsakega fanta kaj bomo mesečno hranarino; toda vedno je delala tako, da jim nikoli ni manjkalo kruha ali lepega režnja polente in zadržno so lahko pričakovali, da bodo zvečer dobili dobro toplo juho ali pa skodelico mlečne kave. Kava je bila kajpada v glavnem iz cikorije, toda dečki niso trpeli in se jim ni bilo treba pritoževati. Nikoli niso bili tepeni, nikoli po krivici zmerjani, kar se je dogajalo drugim dimnikarčkom pod drugimi gospodarji in pod gospodinjstvom te ali one ženske brez vesti.

Mojster Petron se je kdaj pa kdaj upijani, toda nikoli ni pil slabega vina in tudi ni svoj živ dan dvignil roke, da bi tepel.

Samo enkrat prejšnje leto ga je mati Katarina videla, da je v jezi opravil s pestmi in brkami z nekimi svojimi fantom.

Toda imel je prav.

Tisti fant je kradel.

In razen tega, da mu je bil napravil zabuhel obraz in ga z udarci podri na tla, ga je mojster Petron še primoral, da je ukradeno blago nesel nazaj pravemu lastniku ter ga na kolenih prosil odpuščanja.

On sam ga je spremljal.

Ta kazen je bila zdrava, osramočen in skesani dečko se je od tega trenutka dalje skrbno pazil, da se ni več dotaknil tujega blaga in obetal je, da bo postal pošten mladenič.

Zato je mati Katarina dejala, da so bili tisti udarci blagoslov božji in je začela še bolj čistati mojstra Petrona.

Prav kmalu se je razširila po izbi blagodejna toplota in medtem ko zunaj dež ni hotel pomehati in je veter bolj in bolj pritiskal, so se v izbi smejali in kramljali ter jedli kadežo se polento.

Samo Plezaček je bil žalosten.

Mislil si je, da njegova mati in Grilka ob tej uri gotovo jokata, ko govorita o njem.

Mati Katarina, ki se je sukala okoli mize, da bi se prepričala, ali je vsem dečkom postreženo, je opazila fantovo žalost.

»Zakaj pa ne ješ?« mu je rekla prijazno in ga pobožala. »Ti ne ugaja polenta?«

»Pač, gospa, zelo mi ugaja, ampak ne morem je spraviti po grlu! Na mamno mislim in na svojo sestrico.«

»Prav zato, ker misliš nanji, moraš jesti, da boš ostal zdrav. Pogledj svoje tovariše! Tudi oni so zapustili svoje matere, ki jih imajo radi, ampak to jih ne odvrača, da se ne bi smejali in so krepko zalagali z jedajo.«

»To sem mu rekel tudi jaz.« je pripomnil Balin. »Zdrav mora biti, zdrav, če hoče zaslužiti denar za obe dragi, ki ga pričakujeta doma...«

Prijatelj,« je dodal in potegnil Plezačka za uho, »spomni se danih obljub.«

»Prav imaš,« je odvrnil Plezaček in obraz se mu je razvedril.

Uro pozneje so dečki legli dobro odeti na slamnjače; luč je bila ugasnila in vsi so zaspali globoko otroško spanje.

Ne; ne vsi! Plezaček ni mogel spati. Ležal v tuji hiši, prisluškujoč zornemu vetru, ki je tresel okna, se je živo spominjal matere in Grilke ter ni mogel zatisniti čti.

Nenadoma pa je zaslišal glas Balina, ki je ležal z njim na isti slamnjači, ko mu je dejal na uho:

»Zakaj pa ne spiš?«

»Ne morem.«

»Hočeš, da ti povem povest? Vtakni glavo pod odejo, da moj glas koga ne prebudi.«

Plezaček je ubogal in medtem vprašal:

»Kdo ti je pa povedal povest?«

»Stari Pantalon.«

Plezaček je osupnil.

»Kaj! Ti si si upal govoriti z njim?« je vzkliknil. »Jaz pa nisem niti enkrat šel mimo njegove kočje, ne da bi bil čutil, kako mi bije srce od strahu. Na srečo pa mož nima nog! Ampak, kakšen strahoten obraz, kakšni ostri zobje! Videti so kakor volčji. Pravijo, da žre otroke.«

»Prazne marnje! Pantalon je najboljši, toda nadvse nesrečen človek. Odrezali so mu noge, ker je bil cela dva dni do polovice telesa zakopan v snegu, potem ko je bil spravil na varno več ljudi, ki jih je bil zasul snežni plaz.«

Nekateri njegovi sorodniki, ki jih je imel v Turinu, so se skušali okoristiti z njim na ta način, da bi ga posadili na voziček ter ga vlačili po cestah in pred cerkvena vrata, da bi beračil.

Pantalon pa je to odklonil in tudi ni hotel v hiralnico: umri bi bil daleč od svojih gor! Nekdo od planincev, katerega je bil rešil izpod plazu, ga je odvedel v Savojo, v svojo kočjo, in je skrbel zanj.

Pantalon si je služil kruh z rezbarskimi deli, ki je bil v njih izredno izurjen.

Nesreča pa je hotela, da je planinec, ki ga je z ljubeznijo podpiral, umri in hkratu z njim tudi njegov otrok, in sicer za boleznijo, ki je zdravnik ni znal ugotoviti.

Zategadelj so začeli gojiti nezaupanje do Pantalone, češ da prinaša nesrečo; in ko ga je neki dan neka starica videla, ko se je sklanjal nad otrokom, ki je bil pred njegovo kočjo padel na tla, je začela vpiti, da je Pantalon revčka umoril, in malo je manjkalo, da se gorjanel, ki so pritekli na vpitje, niso vrgli na ubogega starca. Na srečo se je otrok, potem ko je odprl oči, zavzel zanj, zatrjujoč, da je padel po lastni krivdi in se je Pantalon priplazil iz kočje zato, da bi mu pomagal.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Tonka, mala Robinzonka

(Dalje.)

Pa se je hitro zamotila. Ob obrežju je bilo polno školjk. Prave velike, lepe školjke. Tonka jih je nabrala polni roki in jih zagrebla v vroči pesek. Bog ve, saj kar žari, morda pa se bodo spekle v njem, kakor v vroči peči?

Posedela je za časek, nato jih izgrebla. Zares so bile pečene. Izvrsno so ji tekline, kar imenično kosilo je imela.

Zdaj pa je morala zopet na pol.

Da je bila že tako trudna, čeprav je večkrat počivala med poljo.

Koliko kilometrov je neki že danes prehodila? Saj je že ves dopoldan na nogah. Morda pehnajst? Morda dvajset? Kdo ve, morda celo trideset?

Kokosov oreh in školjke so že davno izgubile... Ali bo morala tudi večerjati sama?

In nikjer nobene vasil. Kaj neki počenjajo ljudje v tej čudni deželi, da žive tako daleč drug od drugega, tako daleč narazen?

Sonce se nagiba v morje... kako lepo in veliko je... Tonka je vsa majhna in molči.

Tako je trudna, da ne čuti v sebi več moči, da bi nadaljevala pot.

Z ostrim kamenjem razdrobi še drugi oreh in dobro večerja.

Nato pa se znova ozre proti nebu, ki je zdaj vse rdeče, ovito v zlate oblačke, ki jih ogreva sonce. Kako prijetno je soncu, da lahko počiva na taki mehki, topli posteljici.

Ze se mračni in noč pada na zemljo kot velika črna lisa, ki se širi in širi in poslaja večja in večja. Noč, ki se ovija s temnim pajčolanom, ki se pozibava sem in tja, dela lahek veter, ki tako dobro de in je tako svež.

Vsa narava se umiri in nočna tišina naslana. Ni to smrt... to je le življenje, ki počiva.

Tonka poklekne med praproti in sklene roke v večerni molitvi, kakor je bila navajena doma sleherni večer:

»Ljubi Bog, ki si me rešil v nevihti, reši še mojo mamico in mojega očka!

Sveta Devica Marija in ti moj angelček varuh, varuj me nocoj vsega hudogal!

Dober večer, ljubi Jezušček! Ivtala, da si me rešil iz vode. Daj, da te ljubim vedno bolj in bolj!«

In Jezušček v nebesih jo sliši. Skloni se nad njo in jo gleda. Poljubi jo na veke in glej, Tonka že sladko spi. Nič se ne boji. Ni je strah, ker je sama v tuji deželi, nič ne misli na nevarnosti, ki ji morda prete. Jezušček jo je poljubil na veke in zaspala je.

In Jezušček ukaže morskim valovom, da ji zaigrajo liho pesem uspavanko.

In nato je prižgal na nebu zvezde, ki kakor nočne svetilke bedijo na nebu, da Tonke ne bo strah, če se morda sredi noči zbudi in ne bo nikogar poleg nje.

In orhideje okoli nje odprejo svoje cvetove in ji pošiljajo svoje vonjave.

In angelček varuh ji pričara v dušo slike vseh njenih ljubih in dragih, da jih gleda v sanjah, se z njimi pogovarja in ima zopet svoj ljubi dom.

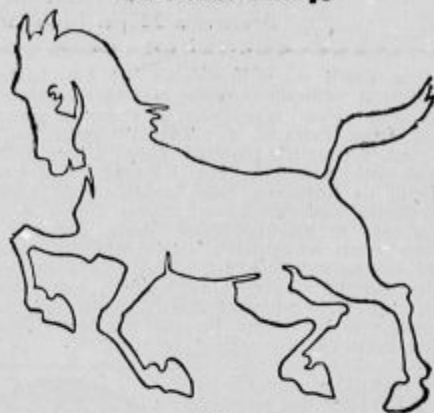
(Nadaljevanje prihodnjik.)

Rešitev miselne naloge iz »Domoljubove« številke 2

Na devet velikánov pride le ena velikanka. Ta pojav je nekoliko presenetljiv. Nasprotno pa so med pritiklavci ženske v večini. Pred več leti je neki profesor medicinske porodčar, da so bile med 41 velikán, ki jih je v svoji praksi spoznal, le 4 ženske. Nasproti temu pa je znano, da imajo cirkusi pritiklavcev navadno dvakrat toliko ženskih kot moških igralcev.

Za mlade risarja

Slovenski pregovori o kožuhu

Bele muhe letajo (sneg naletava), nam kožuhe obetajo (zima se približuje).

Grmovje je gosto in zaraslo ko voljši kožuhi pozimi.

Kdor gre iz službe pred božičem, ima kožuhi brez rokavov.

Topel kožuhi je boljši kakor ves rod.

Zahvala

Podpisani se najlepše zahvaljujem
Upravi »Domoljuba« za izplačilo denarne
podpore

380 lir

ob požaru 24. januarja 1942 kot naročniku
»Domoljuba«. Obenem izjavljam, da bom
ostal vedno zvest naročnik »Domoljuba«
in ta list vsakemu priporočam.

Z odličnim spoštovanjem

STEFAN CVETREZNIK
Brezovica 22 pri Ljubljani

m Umrli so: v Srobotniku pri Vel. Laškah
dolgoletni odbornik in nekaj časa župan ve-
likološke občine Ivan Peterlin, v Selcah posestnik
Anton Peternel, v Črnomlju trgovec Jaklič
Ernest, v Dravljah posestnik Leben Jakob, v No-
vem mestu posestnik Franc Klemenčič, v Železni
Kaplji na Koroškem Ema Terpolitz roj. Steska,
v Goričji vasi pri Ribnici Matija Zobeč. — V
Ljubljani so umrli: 78-letni Franc Mahorič iz
Drstelje pri Sv. Urbanu, Pavla Schubert, trgo-
vski zastopnik Rafael Vuga, stavbenik Ivan Sve-
tina, brivski mojster Ivan Kastelic, višji sodni
sv. v p. dr. Vladimir Foerster, magistratni rav-
natelj v p. Ivan Šesek in redovnica sestra Me-
todia Šušteršič. Naj počivajo v miru!

Preizkušen redlini prašek

„REDIN“ za prašiče

Pri malih prašičkih pospešuje
Redin prašek hitro rast, krepi
kosti in jih varuje raznih bo-
lezni. Večji prašiči pa se čudo-
dovito hitro redijo in dobro prebavljajo. Zadošča se že
izavitke za 1 prašiča ter stane 1 zavitek L. 6.—, po pošti
L. 17.—, 3 zav. po pošti L. 22.—, 4 zav. po pošti L. 28.—. Mnogo
zabavnih pisem. Pazite! Pravi „REDIN“ se dobi samo
z gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1
Na deželi pa zahtevajte Redin pri vašem trgovcu ali a-
drugi, ker si pripravite poštnino. — Naročniki iz Trbiške
in Goriške province morajo poslati denar vnaprej.

Brzoparilnice, gnojilne
črpalke, Gama,

z 10 letno garancijo nudi

Podržaj Ciril, lg 147

pri Ljubljani

Zahtevajte posvodo le
GAGEL-ova
vrtna semena

izdelujem

razna vr-
tena za kro-
ne žage.

Avtomatične
brusilne
stroje za bru-
šenje gaterskih in krošnih žag.

Fran Lončar

izdelovatelj avtomatičnih brusilnih strojev
Celovška 43, Ljubljana VII, tel. 20-64

Črni gaber

kupim

vsako množino po ugodni ceni

Ponudbe je potrebno poslati takoj na upravo
»Domoljuba« pod številko 13152.

Kdor nam je kdaj sporočil, da ni
prejel »Slovenčevega koledarja«, pa
ga je kasneje dobil, naj nam tudi to
sporoči, da ga je prejel, da ne bomo
delali nepotrebnih reklamacij!

LJUDSKA

POSJOJILNICA

V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni pa-
lati v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela Union

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in
jih najugodneje obrestuje, daje posojila
na vknjižbo in proti poročtvu

Posojilnica je bila
ustanovljena leta 1895.

Mali oglasnik

V Domoljubu se zaračunajo mali oglasi po
besedah, in sicer plača tisti ki išče službo
L. 0.20 za besedo; v ženitvenih oglaših in
dopisih beseda L. 1.—; v vseh drugih oglaših
stane beseda L. 0.80. Vsem oglasom se
pristoje še oglasni davek. Najmanjši znesek
L. 7.—, za ženitvene oglase L. 20.—. Redni
Domoljubovi naročniki plačajo polovico manj
pri oglaših gospodarskega značaja.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Ročne mline

za enotno moko do-
bavlja Ileršič & Co.,
Ljubljana, Cesta 29,
oktobra 13. Tel. 37-64.

Mačke

domače, lističe in vse
druge vrste kož div-
jačine kupuje in pla-
čuje ogromno visoke
cene Zdravč - Ljub-
ljana, Stari trg št. 30.

Kravo

montanfonko, ki bo
tretje teletila, pro-
dam, Petkovšek Fran,
Drenov grič, Vrhnika.

Služkinjo

sprejemem za kmetjska
dela. Martin Hočevar,
Zg. Hrušica 12 - pri
Ljubljani.

Starejša ženska

strogo poštena, dobi
tako službo gospodn-
je pri upokojujencu
srednjih let na deželi.
Naslov v upravi Do-
moljuba pod št. 899.

Korenjevo seme

konoplja, bučne peake,
salatno seme in va-
kovratna druga seme-
na kupi vedno po naj-
višji dnevni ceni trd-
ka Fran Pogačnik,
Ljubljana, Javna aka-
dijska, Tyrševa a. 13.

Črno deteljo

in korenjevo seme ku-
pujemo ali zamenjamo
za pesno seme. Sever
& Komp., Gosposvet-
ska cesta, Ljubljana.

Radio aparat

4 cevni, na baterije -
prodam. Naslov v upr.
»Domoljuba« št. 871.

Hlapca

pridnega in poštenega
- sprejemem. - Marija
Skafar, Crna vas 177,
Ljubljana.

En voz detelje

all 1 voz sladkega se-
na kupim. - Naslov v
upravi pod št. 969.

Služkinjo srednje starosti, pridno in vajeno
vinogradnega, kmetijskega dela —
sprejemem. Stalna služba, hrana in plača. Po-
nudbe upravi »Slov.« pod »Novo mesto« 1015.

Točnost. Budilka je zaropotala ob osmih. Sun-
kovito se predrami Simpson iz globokega spanja,
se čemerno prime za težko glavo in sklene, da
mu je nemogoče v takem stanju oditi v pisarno.
Seže torej po telefonu in pokliče stanovanje svo-
jega gospodarja: »Kar odkrito vam bom povedal!
Snočl smo ga nekoliko preveč potegnili; alj bi mi
hoteli danes dati dopust?« — »Zelo lepo od tebe,
da si tako odkrit. Upam, da se vidiva jutri ob
devetih. Današnji dan pa je popolnoma tvoj; da-
nes je namreč — nedelja.«

Od kdaj nosimo pajčolane. Pajčolan je prišel
v Evropo v XIII. stoletju, križarji so ga prinesli
z Vzhoda. Od tistih dob ni prišel nikoli popolnoma
iz mode. Vedno so si ženske rade zastirale obraze
s pajčolani, tkanine in oblike pajčolanov so se pa
pogosto izpreminjale. Prvi pajčolani so bili tkani
iz tanke volne in so pokrivali vso glavo in obraz.
Skozi ta pajčolan ni bilo moči razločiti črt obraza.
Volno je kmalu nadomestilo tanko, skoraj pro-
zorno platno, pozneje pa svila. A ti pajčolani
niso več zakrivali obraza, bili so bolj za okras,
ki je delal obličje še bolj vabljivo.

»Čudna« priča. »Prosim, zaslišite me hitro,
kajti jaz sem prišel iz groba in moram nazaj,« je
rekel priča Ažbot pred sodnikom. V sodni dvorani
je zavladala smrtna tišina. Neka ženska je globoko
vzdihnila. Sodnik navajen marsičesa, se je zdržnil,
kajti dozdaj še ni imel opravka z duhovi. Ne-
dvomno bi poslal pričo v prijazno belo bo-
lniško sobo z zamreženimi okni, da ni pristavit:
»Zares moram takoj nazaj v grob, kajti jaz sem
grobar. Grob je izkopan komaj do polovice, v eni
uri pa je že pogreb.« — Vsi v dvorani so se od-
dahnili.

»Domoljube stane 20 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inserate in
reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: št. 40-04.
Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košiček. — Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarič.